

HÖGSKOLAN FÖR LÄRANDE
OCH KOMMUNIKATION
HÖGSKOLAN I JÖNKÖPING

”Man blir påverkad av sitt kön vare sig man vill eller inte”

En kvalitativ studie om skillnader i män och kvinnors musikpreferenser

Johanna Lundstedt

C- uppsats i Medie- och kommunikationsvetenskap

Mkv 61-90 hp

Höstterminen 2007

**Handledare:
Karin Wennström**

**Examinator:
Kaj Granath**

Abstract

“You get affected by your gender whether you like it or not”

A qualitative study about differences in men and women’s musical preferences

Johanna Lundstedt

Music has always been an important form of communication and it can be found in many different contexts including aesthetical, cultural and emotional forms. In the globalized society of today music can be distributed fast through radio, TV, CD: s and the Internet. For many people consumption of music is an important part of the daily life and it can contribute to shape an individual’s attitudes and personality.

The main purpose of this study is to find out whether there are any differences between men and women’s musical preferences. I will apply an explorative approach using qualitative interviews to describe what causes the differences. My results show that there is a difference between men and women’s musical preferences at least on the surface. Men preferred listening to rock and women favoured pop to a greater extent. These results could be affected by socialisation which refers to common norms in the society describing how women and men should behave. Socialisation can be linked to musical preferences and clearly both sexes are affected by this. It can be problematic to break these norms fearing exclusion from certain social groups. Some factors that effects musical preferences are socialisation, gender and identity.

Key words: Qualitative Interview, Musical Preferences, Socialisation, Gender, Identity

Innehåll

1. Inledning	1
2. Tidigare forskning	2
3. Bakgrund	3
3.1. Genus	3
3.1.1. Forskning	3
3.1.2. Social och kulturell konstruktion	3
3.1.3. Situationella genusskillnader	4
3.1.4. Identitet	4
3.1.5. Socialisation	4
3.2. Utvecklingen av musikgenrer	6
3.2.1. Blues och Rock and Roll	6
3.2.2. Rock, pop och disco	6
4. Teoretiska utgångspunkter	8
4.1. Socialpsykologi	8
4.1.1 Socialisation	8
4.1.2. Rollteorier	9
4.1.3. Social inlärningsteori	9
4.1.4. Sociala grupper	10
4.2. Musikens socialpsykologi	11
4.2.1. Teorier om musikpreferenser	11
4.2.2. Socialisation och musikpreferenser	11
4.2.3. Privat och offentlig identitet	12
4.3. Forskningsdesign	13
4.4. Förförståelse	14
5. Syfte och problematisering	15
6. Metod och material	16
6.1 Metodval	16
6.2 Urval	17
6.3 Datainsamling	18
6.4. Reliabilitet, validitet samt generalisering	19
6.4.1. Reliabilitet	19
6.4.2. Validitet	21
6.4.3. Generalisering	23
7. Resultatredovisning	24
7.1 Danspreferenser	24
7.2 Val av manliga eller kvinnliga artister	25
7.3 Anskaffande av musik	26
7.4 Preferenser av musikgenre	26
8. Resultatdiskussion	28
8.1 Danspreferenser	28
8.2. Val av manliga och kvinnliga artister	29
8.3 Medier för anskaffande av musik	30
8.4 Preferenser av musikgenre	31
9. Slutsats	34
9.1 Förslag till vidare forskning	35
10. Referensförteckning	36

BILAGOR

Bilaga 1. Intervjuguide

1. Inledning

Musik är en form av kommunikation mellan människor som kan bidra till att forma en individs identitet. Musik har i alla tider varit en viktig del i människors liv exempelvis när det gäller estetiska, kulturella och känslomässiga former. I dagens högteknologiska och globaliserade samhälle kan musik lätt spridas över hela världen med hjälp av radio, TV, CD-skivor eller Internet. Musikkonsumtion är en stor del av många människors dagliga liv.

Jag vill undersöka om män och kvinnors musikkonsumtion skiljer sig åt när det gäller preferenser av musikgenrer. Jag söker alltså ett samband mellan genus och konsumtion av musikgenrer. Jag vill ta reda på vad det är som ligger bakom en eventuell skillnad. De bakomliggande orsakerna ska jag försöka kartlägga med hjälp av kvalitativa djupintervjuer. För att kunna få ett meningsfullt material att arbeta med ska jag använda mig av ett strategiskt urval. Jag har träffat på några kvantitativa studier som behandlar skillnader i mäns och kvinnors konsumtion av musikgenre. Dessa studier kommer att tas upp i nästa kapitel under tidigare forskning. Däremot har jag inte kunnat hitta någon kvalitativ studie om hur genus kan påverka musiksmak. Syftet med uppsatsen är att undersöka bakomliggande variabler till *om* och *hur* genus påverkar musikpreferenser.

Jag kommer att undersöka ett område som det inte finns särskilt mycket forskning inom. I och med detta kommer jag att bidra till ny forskning och det gör mitt ämnesval intressant. Enligt Esaiasson är det viktigt att den egna forskningen ger ett bidrag till den gemensamma kunskapsmassan i forskarsamhället som säger någonting nytt om ämnet i fråga. Jag har även ett personligt musikintresse och det är en fördel att välja en forskningsfråga som man är genuint intresserad av eftersom det genererar entusiasm.¹ Självklart är jag medveten om att problem med subjektivitet kan uppkomma. Därför kommer jag att redovisa min förståelse under *teoretiska utgångspunkter*. Undersökningen kan vara till intresse för musikbranschen, men även som ett nytt perspektiv i samhällsdebatten om genus. Likaså kan personer med samhälls- och musikintresse finna undersökningen intressant. Anknypningen till Medie- och kommunikationsvetenskap består i att musik är en form av kommunikationsmedel som människor använder för att uttrycka sin identitet och sina känslor.

Efter introduktionen i *inledningen* följer *tidigare forskning* där jag redovisar tidigare kvantitativa undersökningar inom forskningsområdet. Sedan följer *bakgrund* där jag beskriver genusteorier och utvecklingen av musikgenrer. *Teoretiska utgångspunkter* tar upp teorier inom socialpsykologi och hur detta kan kopplas samman med musikpreferenser. Sedan följer *forskningsdesign* där allmänna utgångspunkter för undersökningen beskrivs. Under forskningsdesign återfinns ett avsnitt om min förståelse. I *syfte och problematisering* redovisas vilka forskningsfält som jag vill undersöka vidare. *Metodkapitlet* innehåller även reliabilitet, validitet och generalisering. De sista kapitlen innehåller den empiriska delen i form av *resultatredovisning*, *resultatdiskussion* och *slutsats*. Uppsatsen avslutas med *förslag till vidare forskning*. Sedan följer *referensförteckning* och intervjuguide som *bilaga*.

¹ Esaiasson, P. et al. (2004)

2. Tidigare forskning

Ett forskningsprojekt från 1984 hade som syfte att kartlägga medieanvändningen hos svenska ungdomar genom att ta hänsyn till bland annat sociala och geografiska skillnader. Över 1300 respondenter i åldrarna 15-16 år från både storstäder och landsbygden deltog i studien. Data samlades in genom ett frågeformulär som delades ut i klassrummen. Svarsfrekvensen uppgick till hela 98 %. De största skillnaderna mellan könen gällande musiksmak var att pop, disco och reggae var populärare hos tjejer medan exempelvis heavy metal och blues var mer populärt bland killar. Forskarna antog att tjejer lyssnade mer på exempelvis pop än killar eftersom musikgenren 'är dansvänlig. Det var även troligare att tjejer dansade till musik än att killar gjorde det. Något skäl till varför killar hellre lyssnade till heavy metal och blues nämns inte.²

Det har tidigare gjorts undersökningar som handlar om könsrollers inverkan på musiksmak hos barn och universitetsstudenter. Abeles, Christenson och Peterson och Finnas menar att män oftare föredrog musik som var hård eller tuff medan kvinnor vanligen tyckte bättre om musik som var mjukare och mer romantisk. De musikgenrer som män kände sig mer tilltalade av inkluderade hårdrock, progressiv rock, heavy rock, rock 'n' roll, heavy metal och ibland även jazz. Kvinnor föredrog oftare mainstream pop, pop hits, folkmusik, klassiskt och disco.³

Inspirationen till denna uppsats kom till när jag såg ett avsnitt av TV-programmet *musikministeriet* på SVT 1 den 18 september 2006. En representant från företaget *Radio Intelligence* intervjuades och han berättade om de kvantitativa undersökningar som företaget genomfört för att ta reda på om män och kvinnors musiksmak skiljer sig åt. *Radio Intelligence* säljer sedan sina undersökningar vidare till bland annat radiostationer. Det är meningen att denna information ska ge radiostationer kunskap om vilken musik som ska spelas för att kunna nå den uppsatta målgruppen.

Jag har själv inte haft möjlighet att läsa *Radio Intelligence* undersökning utan hänvisar till den information som redovisades i *musikministeriet*, SVT. *Radio Intelligence* undersökningar visade en tydlig skillnad mellan vilka musikgenrer som män respektive kvinnor föredrar. Män föredrog i allmänhet rock i olika former medan kvinnor i allmänhet lyssnade mer på r'n'b och pop. *Radio Intelligence* kunde dock inte förklara varför män och kvinnors val av musikgenre skiljer sig åt. Därför vill jag påbörja min undersökning där *Radio Intelligence* avslutade sin.

² Roe, K. (1990)

³ Abeles. (1980), Christenson & Peterson. (1988) Finnas. (1989) i Hargreaves D. & North A. (1997)

3. Bakgrund

Min uppsats har genusteori som utgångspunkt och jag kommer alltså inte att ta upp feministisk teori specifikt. Genus grundar sig ofta i samhälls- och kulturella teorier samt socialpsykologi. Feministisk forskning i sin tur ifrågasätter varför den existerande genusordningen är negativ. Min undersökning är inte tänkt att analysera varför kvinnan är underordnad mannen utan den ska ta upp vad genus innebär och hur beteende kan påverkas av genus. Jag kommer även att behandla musikens historia och utvecklingen av musikgenrer.

3.1. Genus

3.1.1. Forskning

När genusforskningen började runt 1970 hette det kvinnoforskning.⁴ På 70-talet infördes begreppet könsroller som innebar den sociala kontroll som hämmade kvinnorna.⁵ Kvinnorörelsen blev stark under 70-talet och fler kvinnor i västvärlden började studera vid universitet. Under 1980-90 fördjupades den kvinnohistoriska forskningen och i Sverige har den en relativt stark ställning.⁶ Forskningsprojekten som behandlade den sociala konstruktionen av maskuliniteter i de rika länderna ökade under 90-talet. Allt fler debatter började handla om män och deras problem.⁷ Precis som inom tidig kvinnoforskning används könsrollsteorin även inom tidig mansforskning. Rollbegreppet används för att analysera skillnaden mellan män och kvinnors sociala ställning samt för att förklara hur män och kvinnor formas genom social inläring.⁸

3.1.2. Social och kulturell konstruktion

Enligt Jarlbro är genus en föreställning som innebär att könskategorierna man och kvinna ses som sociala konstruktioner. Ordet kön däremot handlar om biologiskt kön.⁹ Thurén utvecklar denna beskrivning och menar att genus förutom att vara en social konstruktion även är kulturellt betingad. Med detta menas att genus formas av idéer och av hur samhället är utformat. Genusforskare tror inte att biologi styr könsskillnader och kunskapen om hur hormoner, gener och hjärnfunktioner styr könsskillnader är idag så pass ofullständig att mycket forskning räknas som spekulation.¹⁰ När en ny medvetenhet växer fram behövs ett nytt språkbruk och under de senaste 30 åren har begreppet genus använts som en generell benämning. Om utgångspunkten är en biologisk uppdelning av män och kvinnor, definieras genus som den sociala, kulturella eller psykologiska skillnad som är jämförbar med, förstärker eller orsakas av denna uppdelning. Det finns givetvis invändningar mot denna uppdelning där man menar att människor inte lever i avgränsade världar och inte kan delas upp i två fack.¹¹

Den samhällsvetenskapliga forskningen menar att man inte ska fokusera på skillnaderna och istället fokusera på relationerna. Genus behandlar sociala relationer där individer och grupper agerar. Inom sociala relationer kallas mönster som är varaktiga eller omfattande för strukturer. Genus är ett mönster i den sociala ordningen och i dagliga aktiviteter som styrs av denna ordning och är därför en social struktur.¹²

⁴ Thurén, B-M. (2002)

⁵ Connell, R.W. (2003)

⁶ Thurén, B-M. (2002)

⁷ Connell, R.W. (2003)

⁸ Björnberg, U. et al. (1994)

⁹ Jarlbro, G. (2006)

¹⁰ Thurén, B-M. (2002)

¹¹ Connell, R.W. (2003)

¹² Ibid

3.1.3. Situationella genuskillnader

Under en fältstudie av två nordamerikanska lågstadieskolor kom etnografen Thorne fram till att genuskillnader är situationella. Detta på grund av att genuskillnader uppstår i vissa situationer och nonchaleras eller åsidosätts i andra. Thornes undersökning av barn kan till viss del överföras till vuxna. Många vuxna vill märka ut genusgränserna med kläder, skämt, sätt att tala med mera. Genusidentiteter skapas alltså diskursivt och innebörderna i en diskurs är inte fasta utan instabila. Genusordningen ändras ständigt eftersom människor hela tiden skapar nya situationer.¹³ Även Elvin-Novak och Thomson menar att genuskillnader skapas inom en kontext eftersom män och kvinnor inte själva kan välja när deras genus ska ha betydelse. Det går dock att göra kvinnlighet eller manlighet mer aktivt i vissa situationer och dämpa det i andra.¹⁴

3.1.4. Identitet

Att vara man eller kvinna är en ständigt pågående process. När människor tar en plats i genusordningen eller finner sig i den plats man blivit tilldelad, så skapar individen en maskulin eller feminin identitet beroende på ens eget beteende i det vardagliga livet. Psykologiforskningen menar att de flesta människor har både maskulina och feminina personlighetsdrag i varierande grader och det är få som är enbart det ena eller det andra. Kvinnor och män antas ha olika uppsättningar av karaktärsdrag. Kvinnor förväntas vara omvårdande, lättpåverkade, pratsamma, känslösa, intuitiva och sexuellt lojala. Män å andra sidan antas vara aggressiva, envisa, tystlåtna, rationella, analytiska och promiskuösa. Forskare har inte hittat några avgörande skillnader mellan könen när det gäller intelligens. Naturligtvis passar inte dessa psykologiska mönster in överallt.¹⁵

Det förekommer normer, makt- och belöningssystem som påverkar kvinnor att uttrycka sig kvinnligt och män att ha ett manligt beteende. Normsystemet består av myter, regler och antaganden som efter en tid tas för givna och betraktas som sanna. Många människor ifrågasätter inte detta system. Ingen är tvingad att handla utifrån strukturerna men det kan vara påfrestande att inte göra det. Påfrestningarna kan bestå av ökad ansträngning, straff, krav på att förklaringar och motivation, med mera.¹⁶

3.1.5. Socialisation

Könsroller är ett inlärt beteende som inträffar när flickor uppmuntras att bete sig som ”flickor” och pojkar som ”pojkar”. Barn lär sig det korrekta beteendet genom att imitera omgivningen.¹⁷ Människor går in i könsroller genom socialisation. Några faktorer som påverkar är familj, skola, vänner och massmedia.¹⁸ Andra saker som kan inverka är ålder, tidsålder, kultur, etnicitet och klass.¹⁹ Socialisationsmodellen har som utgångspunkt att genusinläringen går ut på att skaffa sig karaktärsdrag, det vill säga regelbundenheter i personligheten som i sin tur leder till regelbundenheter i beteendet. Efter en tid sker socialisationen automatiskt och detta innebär att pojkar och flickor börjar se sig själva som den sorts person som de förväntas vara. Men det finns motsägelser eftersom inte alla går ut med samma budskap om hur man bör bete sig.²⁰ De innebörder som människor tolkar in i manligt och kvinnligt förändras och omförhandlas. Dessa innebörder införlivas i sociala system, men det är samhället, arbetsplatsen och familjen som bestämmer innebörderna.²¹

¹³ Thorne i Connel, R.W. (2003)

¹⁴ Elvin-Novak, Y. & Thomson, H. (2003)

¹⁵ Connell, R.W. (2003)

¹⁶ Elvin-Novak, Y. & Thomson, H. (2003)

¹⁷ Ibid

¹⁸ Connell, R.W. (2003)

¹⁹ Elvin-Novak, Y. & Thomson, H. (2003)

²⁰ Connell, R.W. (2003)

²¹ Elvin-Novak, Y. & Thomson, H. (2003)

Det finns inte enbart en manlig könsroll och en kvinnlig könsroll. Det existerar multipla mönster för maskulinitet och femininitet. Dessa mönster kommer från klasskillnader exempelvis affärsmannens maskulinitet vs kroppsarbetarens maskulinitet samt den etniska mångfalden som finns i ett modernt samhälle där relationen mellan en man och hustru kan se olika ut i olika kulturer.²² Det finns inga kategorier som är manliga eller kvinnliga från början. Ett område som är väldigt kvinnodominerat börjar uppfattas som kvinnligt efter ett tag och detsamma gäller för mansdominerade områden. Detta fungerar som mallar för hur kvinnor och män ska, kan och tillåts vara inför varandra.²³

Media refererar mestadels till kvinnor utifrån deras fysiska utseende eller att de är någons mor eller fru. Män omtalas oftast i form av sin yrkesroll eller sina handlingar. Det är främst ett manligt perspektiv som skildras inom medier. Jarlbro menar att medieinnehållet beror på "genusslentrian". Med detta uttryck menas vanemässiga slentrianmässiga föreställningar om vad som är utmärkande för manligt och kvinnligt. Detta reproduceras sedan om igen. Det finns dock inga tillförlitliga undersökningar som visar i vilken utsträckning media påverkar människors åsikter och attityder. Enligt Jarlbro finns det forskning som visar att interpersonell påverkan är starkare än mediepåverkan. Med interpersonell påverkan menas det som händer runt omkring oss och samtal med andra människor. Men det beror på vilken syn man har på medierna. En del menar att medier ingår i den symboliska omgivningen och att detta ingår i de dagliga referensramarna angående uppfattningar om omvärlden. Detta synsätt innebär att medieinnehållet är en viktig del av de samtal som man för med andra människor.²⁴

²² Connell, R.W. (2003)

²³ Elvin-Novak, Y. & Thomson, H. (2003)

²⁴ Jarlbro, G. (2006)

3.2. Utvecklingen av musikgenrer

Genre innebär att musik kategoriseras i distinkta kategorier som soul, rock, house, rap, pop med flera. Genre är en sorts kod som talar om på vilket sätt musik är kategoriserad men kan även handla om hur musik produceras, distribueras och konsumeras.²⁵

3.2.1. Blues och Rock and Roll

Man tror att blues skapades vid sekelskiftet och den utövades av fattiga och svarta människor i den amerikanska södern. 1940-talets blues från Chicago var okänd för de vita men runt 1950 började vita ungdomar lyssna på blues som var en föregångare till rocken. Några kända bluesångare är exempelvis Robert Johnson, Howlin' Wolf, BB King och Muddy Waters. Elgitarren är ett av rockens viktigaste instrument och instrumentet utvecklades eftersom bluesmusikerna hade svårt att göra sig hörda på livliga barer. När den elektroniska bluesen spred sig utanför de svartas områden så föddes rocken.²⁶

Alan Freed var en amerikansk radio-DJ på 50-talet. Freed startade ett radioprogram som spelade blues för vita tonåringar. Han döpte om rhythm and blues till rock and roll eftersom det fanns stora rasmotsättningar på den tiden i USA. Det ansågs nämligen inte vara riktigt rumsrent att lyssna på svart musik.²⁷ rock'n'roll är en blandning av tidigare musikformer som exempelvis svart musik, country, folkmusik och tidiga former av pop. Frontfiguren i rock'n'roll är Elvis Presley.²⁸ Presley blev en förebild för många rocksångare som John Lennon, Bruce Springsteen och Bob Dylan.²⁹

3.2.2. Rock, pop och disco

Utvecklingen av rock och pop anses ha inträffat under 1950-talet och fram till 1963. När The Beatles slog igenom 1963 i Storbritannien och 1964 i USA agerade bandet som en överlappning mellan rock'n'roll som exempelvis Chuck Berry till mer poporienterat material. Man kan säga att The Beatles integrerade pop och rock.³⁰ Gruppen blev viktig för rockmusikens utveckling under 1960-talet. Rolling Stones slog igenom strax efter Beatles och även de har haft stor betydelse för rocken. Den musik som Beatles och Stones spelade hade "svart ursprung" men rocken började domineras av de vita. Banden försökte dock aldrig dölja var de fått sin inspiration från.³¹ Jimi Hendrix är en av de mest betydelsefulla svarta amerikanska musikerna. I början på 60-talet spelade han i olika r'n'b grupper i USA innan han 1966 bildade "Jimi Hendrix Experience" tillsammans med två vita musiker.³²

I slutet på 60-talet och början på 70-talet skedde en ny uppdelning mellan den musik som betraktades som mer seriös och mer autentisk rockmusik och kommersiell popmusik. Rockfans kritiserade pop och den kommersialisering som inträffade. Pop innebar singlar och försäljnings-succé medan rock handlade om album och var mer seriöst. Denna uppdelning var inte nödvändigtvis baserad på publikens storlek. Även rockgrupperna sålde många album, men publiken kritiserade dem inte för att "sälja ut sig själva". Detta eftersom rockgrupperna ansågs ha en seriös avsikt samt innehåll.³³

²⁵ Wall, T. (2003)

²⁶ Rasmusson, L. (1988)

²⁷ Ibid

²⁸ Longhurst, B. (1995)

²⁹ Rasmusson, L. (1988)

³⁰ Longhurst, B. (1995)

³¹ Rasmusson, L. (1988)

³² Longhurst, B. (1995)

³³ Ibid

På 1960-talet blev rock en del av politisk protestmusik. Rocken hamnade i en kris eftersom en stor del av publiken ansåg att musikgenren kommersialiserats i alltför stor utsträckning. Punken tog nytta av rockens kris och försökte förnya idén att rock var ett aktivt, politiskt uttrycksmedel.³⁴ I mitten på 70-talet utvecklades punkrock. Punken förde samman rock och pop som splittrats allt mer under 1970-talet. Velvet Underground är ett amerikanskt exempel på punkrock. Punken inspirerades även stort av Jamaicansk reggae som varken kan beskrivas som rock eller pop. Det fanns även musikformer som integrerade rock och pop under slutet på 70-talet, särskilt artister inom glamrock som The Sweet och Gary Glitter. De uppluckrade gränserna mellan pop och rock samt påverkade musikutvecklingen både i Storbritannien och USA.³⁵

Kvinnorna tog större plats inom rocken på 70-talet och det var en följd av kvinnorörelsen runt om i världen. Även tidigare kvinnliga förebilder inom rock var viktiga för utvecklingen. På 50-talet fanns det i princip inga kvinnliga rockartister. Supremes och Ronettes som var kvinnliga sånggrupper slog igenom på 60-talet, men de kontrollerades av manliga producenter. Några av de viktigaste kvinnliga förebilderna var Janis Joplin och Patti Smith.³⁶

Musikgenren disco som slog igenom på 70-talet är utpräglad dansmusik. Rocken var aldrig lätt att dansa till och disco blev en reaktion mot den något passiva lyssnarrocken. Disco byggde på motown och soul. Dansfilmen "Saturday night fever" med John Travolta gjorde disco ännu mer populär. LP:n med soundtrack från filmen med bland annat Bee Gees gjorde försäljningssuccé.³⁷ Att dansa till denna musik ansågs dock ofta vara negativt och feminiserat. Dans gav associationer till kvinnor eller homosexuella män.³⁸

³⁴ Rasmusson, L. (1988)

³⁵ Longhurst, B. (1995)

³⁶ Rasmusson, L. (1988)

³⁷ Ibid

³⁸ Wall, T. (2003)

4. Teoretiska utgångspunkter

Här kommer jag att motivera val av forskningsdesign samt kort beskriva teorier och annan forskning som är relevant för min undersökning. Teorier inom socialpsykologi kommer att tas upp både generellt och mer specifikt gällande socialpsykologi inom musikaliska sammanhang. Min förförståelse kommer även att redovisas. Utförligare redogörelser för vetenskapliga metoder finns under *metod och material*.

4.1. Socialpsykologi

4.1.1 Socialisation

Socialisation innebär inskolningen i den mänskliga gemenskapen och detta innebär att en individ formas och utvecklas genom samspel med andra.³⁹ Socialisation är en process som börjar i barndomen och fortsätter hela livet. Det sker en överföring från individer och grupper i samhället till andra individer av värderingar, attityder, kunskap och beteenden. Den primära socialisationen innebär att tillgodose barnets motoriska, känslomässiga, kognitiva och sociala utveckling. Oftast sker det genom familj, föräldrar och ibland genom daghem eller liknande. Nära kontakt med människor i olika sammanhang påverkar våra liv. Den sekundära socialisationen innebär att individer tar till sig och övar in särskilda färdigheter som är i enlighet med samhällets allmänna normer och målsättningar. Denna form av socialisation är framför allt knuten till utbildningssystemet som till exempel skolor. Inga individer är passiva inom socialisation, utan de har en aktiv roll. Genom socialisation införlivas samhällets normer och värderingar. Den process som socialisationen innebär reflekterar förändringar som inträffar i samhället. Detta innebär att det ser olika ut för olika generationer när det gäller överföring av normer och värderingar.⁴⁰

Genom socialisation får människor olika värderingar och attityder överförda beroende på vilket kön man tillhör. En del tror att biologiska skillnader påverkar män och kvinnors sätt att tänka, känna och handla. Andra menar att män och kvinnors olika beteendemönster har skapats genom ett avancerat samspel mellan individen och omgivningen. Individer föds in i en könsroll och får olika rollförväntningar beroende på om det är en pojke eller flicka. Om könsskillnader endast skulle bero på biologiska skillnader skulle beteendet och egenskaperna vara lika för alla män och kvinnor oberoende av samhälle, tidsperiod och kultur, vilket inte är fallet. Redan från tidig ålder får barn olika förväntningar på ett önskat och passande beteende beroende på könstillhörighet. Pojkar uppmuntras att vara mer självständiga medan flickor uppmuntras till passivitet och stillhet. Könsroller utformas inte bara genom föräldrar utan även genom skola, massmedia och arbetsplatser. Schablonbilder finns i nästan alla delar av samhället och detta förstärker och präntar in män och kvinnors beteende.⁴¹

³⁹ Gripsrud, J. (2002)

⁴⁰ Angelöw, B & Jonsson, T. (2000)

⁴¹ Ibid

4.1.2. Rollteorier

Rollteoretiker menar att socialisationsprocessen påverkar det individuella beteendet genom att människor tränar in olika sociala roller. Enligt denna teori blir rollerna även en del av dennes personlighet. Sociala roller internaliseras av alla i samhället. Med detta menas att individernas *jag* införlivar uppfattningar, teorier och förklaringar som kommer utifrån. Ofta sker internalisering omedvetet exempelvis kan man få sina normer från föräldrar, samhället, massmedia eller skola. Dessa krav och förväntningar införlivas och i och med detta skapas förväntningar på individen. Det går inte påverka att bli tillskriven rollen som man eller kvinna eftersom man föds in i en könsroll. Det finns ingen som utformar sitt liv helt på egen hand. Alla människor utsätts för existerande och utprovade beteendemönster och förväntningar på beteenden som skapats historiskt, kulturellt och socialt. Dessa sociala roller och beteenden har sedan formats och omformats i ett socialt samspel. Rollerna är dock inte fixerade utan skapas i ett ständigt samspel med individer, grupper och olika förhållanden i samhället. Många socialpsykologer menar att det går att förutsäga beteendet enbart i en viss utsträckning. En person kan säga en sak men sedan handla på ett annat sätt. Attityderna överensstämmer inte alltid med det egentliga beteendet. Det är viktigt att förstå rollförväntningar eftersom individer ofta värderas positivt om deras rollbeteende stämmer överens med rollförväntningarna. Könsroller påverkar beteende till stor del och kan även bestämma vilka andra roller man intar.⁴²

4.1.3. Social inlärningsteori

Denna teori härstammar från behavioristisk inlärningsteori samt kognitiv psykologi. Behaviorismen menar att det är det yttre och omedelbart iakttagbara beteendet som bör förklaras och analyseras. Det som undersöks är hur det yttre beteendet (respons) påverkas av yttre händelser (stimuli) och olika former av förstärkning. Ordet kognitiv innebär kunskap, föreställningar och tillstånd som kan kopplas till intellektet. Den kognitiva teorin anser att individens egna upplevelser och tolkningar kan förklara det individuella beteendet. Inom social inlärningsteori studeras samt observeras *vad* andra människor lär sig och *hur* beteendet kontrolleras av sociala konsekvenser och händelser. Det finns två processer där beteendet lärs in. Den första inlärningsprocessen är en form av direkt inlärning, det vill säga människor lär sig från direkta erfarenheter av omgivningen. Människor lär sig genom förstärkning och straff. Det räcker dock inte långt att lära sig enbart genom direkt inlärning. Den andra inlärningsprocessen innebär att lärande sker genom att observera andras beteende.⁴³

Den första processen, direkt inlärning, handlar om att många beteenden lärs in genom att pröva sig fram och ser vad konsekvenserna blir av ett särskilt handlande. Det går fort att förstå vilka handlingar som leder till belöningar och vilka handlingar som leder till bestraffningar. Exempelvis ges belöningar och bestraffningar genom föräldrarna. Därmed går det att ändra sitt beteende för att undvika bestraffningar och få belöningar istället. Modellinlärning kallas den andra processen. Detta är en samlad beteckning för olika indirekta inlärningsmetoder som observationsinlärning, identifikation, härmning samt imitation. Ett av de mest effektiva sätt att lära sig är genom att observera andra människors beteende. Exempelvis när vi träffar nya människor så observeras andra för att se vilket beteende som är lämpligt i den situationen.⁴⁴

⁴² Angelöw, B. & Jonsson, T. (2000)

⁴³ Ibid

⁴⁴ Ibid

4.1.4. Sociala grupper

För att förstå förhållandet mellan människor och samhället måste man förstå samspelet mellan individens tankar, känslor och handlingar men även de sociala nätverk eller sociala grupper som denne ingår i. Dessa grupper kan både ge kärlek och kräva lydnad och underkastelse. Sociala grupper är sammanslutningar av individer som umgås och skapar sociala relationer med varandra. Ofta har dessa sammanslutningar gemensamma mål samt är beroende av och påverkar varandra. Individerna är även medvetna om varandra fysiskt och psykiskt och uppfattar sig själva som en grupp.⁴⁵

Baumeister menar att jaget bland annat är en interpersonell varelse som är en medlem i olika grupper och relationer. En viktig funktion av *jaget* är att kunna relatera till andra människor och kunna presentera sig för varandra. Även förmågan att kunna kommunicera bilder av det egna *jaget* samt upprätthålla bilder som är gemensamma för gruppen. *Jaget* formas inte i social isolation eller genom att enbart vara introvert. Exempelvis verkar barn tidigt lära sig skillnader och likheter mellan män och kvinnor.⁴⁶

Primärgrupper är präglade av samarbete och interaktion ansikte mot ansikte. Det är lätt att det egna jaget smälter samman med gruppens gemensamma liv och ändamål. *Primära grupper* är ofta små och stabila som exempelvis en familj. Så kallad tyst kunskap överförs inom familjen till barn och vuxna. Tyst kunskap handlar främst om språket, grundläggande värderingar, normer, roller, kunskap om vardagen och om livet i allmänhet. Med tyst kunskap menas att den ofta tas för given av gruppmedlemmarna. *Informella grupper* har mycket gemensamt med primärgrupperna och kan också vara sådana grupper. När människor med likartade intressen, vänskap eller sociala behov sammansluter sig så bildas de informella grupperna. I vardagliga kontakter utformas informella normer och roller.⁴⁷

⁴⁵ Angelöw, B. & Jonsson T. (2000)

⁴⁶ Baumeister, R.F. (1999) i Angelöw, B. & Jonsson T. (2000)

⁴⁷ Angelöw, B. & Jonsson, T. (2000)

4.2. Musikens socialpsykologi

Musikens socialpsykologi handlar om samspelet mellan det fysiska musikk ljudet och det sätt som individer uppfattar och tolkar dessa ljud. Den fysiska och psykologiska aspekten av musik skapar en mening tillsammans med den sociala, kulturella och interpersonella kontexten.⁴⁸

4.2.1. Teorier om musikpreferenser

Det finns flera teorier när det gäller relationen mellan social struktur och musiksmak. En definition innebär att den sociala strukturen påverkar musiksmak. En annan teori menar att musiksmak påverkar den sociala strukturen. Båda teorier har säkert någon giltighet eftersom det är troligt att den sociala strukturen och olika musiksmaker utgör en gemensam påverkan.⁴⁹ Hansen och Hansen menar att människors musikpreferenser i stor utsträckning reflekterar deras personligheter. Individer dras till genrer som motsvarar deras uppfattning av social verklighet. Det är också möjligt att musikkonsumtion hjälper till att forma attityder och personlighet. Det kan även handla om en kombination av dessa två synsätt och det skulle innebära att musikpreferenser blir påverkade i en tvåvägsform.⁵⁰

Inom media avspeglas behov och krav från publiken, ju större kravet är på en särskild typ av musik, desto mer medieresurser satsas på den specifika musikgenren. Men det finns skäl att tro att media inte bara återspeglar publikens musiksmak, utan även till viss del skapar och formar musiksmaker.⁵¹

4.2.2. Socialisation och musikpreferenser

Individer socialiseras genom familj, vänner, samhället och media samt lär sig beteende, attityder och värden genom dessa. Det finns skäl att tro att denna reproduktion av kultur sträcker sig till den estetiska domänen och därför inkluderar musiksmak. Wall menar även att populärmusik kan länkas till människors kulturella identitet. Detta kan definieras som hur vi förstår oss själva i relation till andra människor som vi kommer i kontakt med.⁵² När barn växer upp lär de sig att acceptera och anpassa sig till sin kulturs lämpliga och stereotypa karaktärsdrag och beteende hos kvinnor och män. Könroller lärs in med hjälp av män och kvinnor i vardagslivet, i berättelser och genom massmedia. När det gäller musik delar både barn och vuxna sin kulturs synsätt. Ett könsrollstänkande stärker tron på att vissa typer av exempelvis musik är manlig eller kvinnlig. Könskillnader interagerar med den sociala miljön och förmedlas genom våra förväntningar på män respektive kvinnors beteende i vår kultur och samhälle.⁵³

Skillnader i musiksmak kan länkas samman med hur pojkar och flickor socialiseras på olika sätt när det gäller könsroller tillsammans med bredare sociala och kulturella mönster. Barns attityder och beteende när det gäller musik påverkas av deras uppfattningar av könsskillnader i musikaliskt deltagande som kan iaktas i vuxenvärlden. I musikvärlden finns det färre kvinnliga förebilder än manliga. Det är exempelvis mer troligt att barn exponeras för manliga pop och rockmusiker som spelar gitarr och trummor.⁵⁴

⁴⁸ Hargreaves, D. & North, A. (1997)

⁴⁹ Ibid

⁵⁰ Hansen & Hansen (1991) i Hargreaves D. och North A. (1997)

⁵¹ Hargreaves, D. & North A. (1997)

⁵² Wall, T. (2003)

⁵³ Hargreaves, D. & North A. (1997)

⁵⁴ Ibid

4.2.3. Privat och offentlig identitet

För att kunna förstå social påverkan måste man skilja mellan attityder som är privata och de som uttrycks offentligt. En vanlig uppdelning är att skilja mellan personlig och social identitet. Personlig identitet handlar om en människas unika kvalitéer, värden och egenskaper. Det är även en reflektion av individens personliga bakgrund. Social identitet innebär de sociala kategorier som människor tillhör, strävar efter att tillhöra eller delar viktiga värden med. Inom socialpsykologi är individer beroende av gruppen för att bli socialt accepterade och de fogar sig efter gruppen eftersom de förväntar sig bli belönade för detta eller straffade om de inte lyder gruppen. Sedan försöker individerna förstå världen genom att jämföra sin verklighetsbild med gruppens.⁵⁵

När det gäller den personliga identiteten skiljer det en del mellan det privata och offentliga jaget. Det privata jaget känner endast individen i fråga till och det kan handla om egna önskningar och ambitioner som man antingen kommunicerar med andra eller inte. Det offentliga jaget är den person som presenteras för andra, det jaget som andra känner till. Många individer strävar efter att bli uppfattade på ett särskilt sätt som till exempel populär eller fysiskt attraktiv. Musikalisk preferens betyder mycket för personlig och social identitet och de flesta ägnar mest tid åt musiklyssnande under tonåren. Musiksmak kan även återspegla en tendens att vilja lyssna till och njuta av samma musik som personer man tycker om eller vill identifiera sig med.⁵⁶

⁵⁵ Hargreaves, D. & North, A. (1997)

⁵⁶ Ibid

4.3. Forskningsdesign

Mitt forskningsproblem är främst av inomvetenskaplig karaktär. Ett inomvetenskapligt problem är när det finns en ”lucka” eller en vit fläck när det gäller tidigare studier.⁵⁷ Som jag tidigare nämnt har jag inte hittat någon forskning som tar upp kvalitativa aspekter på skillnaden mellan män och kvinnors konsumtion av musikgenre. Forskningsproblemet kan även ha en anknytning till samhällsdebatten eftersom jag anser att människors musiksmak är en del av deras identitet och att genus påverkar identiteten och därmed musiksmaken. Även om Sverige är ett relativt jämställt land så har kvinnor och män fortfarande olika förväntningar på sig som skapar olika roller och som i sin tur påverkar beteendet.

Mitt forskningsproblem är av explorativ natur och detta passar för en teoriutvecklande undersökning. En explorativ ansats är lämplig när man inte har särskilt stor kunskap om relevanta variabler.⁵⁸ Jag är främst intresserad av att generera idéer inom det valda forskningsfältet eftersom det är relativt outforskat. En teoriprovande undersökning är inte möjlig eftersom jag inte har några teorier från tidigare studier att falsifiera eller verifiera. I teoriutvecklande undersökningar tar man istället hjälp av empirin för att utveckla teorier.⁵⁹

Tidigare kvantitativa undersökningar visar att det finns skillnader mellan män och kvinnors musiksmak (se tidigare forskning) och därför anser jag att det inte är intressant att göra ytterligare en sådan undersökning. Jag vill bygga vidare på den existerande kvantitativa forskningen och försöka besvara frågan *varför* dessa eventuella skillnader finns. Min studie vill undersöka män och kvinnors attityder och värderingar inom det valda forskningsfältet och därför är det är lämpligast att använda sig av en kvalitativ ansats. Jag är inte intresserad av att analysera siffror och statistik. Istället vill jag upptäcka tankemönster och olika människors syn på världen. För att samla in data har jag bestämt att använda mig av samtalsintervjuer. Den kvalitativa forskningsintervjun handlar om intervjupersonens livsvärld och dennes relation till livsvärlden. Syftet är att beskriva och förstå centrala teman hos den intervjuade samt relationen till dessa teman.⁶⁰

Fenomenologi handlar om strukturen och variationerna i strukturen och det gäller att förklara det som framträder samt på vilket sätt det framträder. Det finns olika förhållningssätt inom fenomenologi och jag kommer att fokusera på *livsvärldens företräde*. Livsvärlden – lebenswelt- är världen i vardagslivet och är en direkt och omedelbar upplevelse oberoende av några förklaringar. Detta syftar till att få tillgång till respondenternas grundläggande uppfattning av livsvärlden i förhållande till vetenskapens värld. När man använder sig av ett fenomenologiskt perspektiv med koncentration på livsvärlden så gäller det att vara öppen för de intervjuades upplevelser. Det är även viktigt att försöka sätta förkunskapen inom parantes. Man försöker alltså förstå sociala fenomen utifrån respondenternas egna perspektiv.⁶¹

⁵⁷ Esaiasson, P. et al. (2004)

⁵⁸ Ibid

⁵⁹ Ibid

⁶⁰ Kvale, S. (1997)

⁶¹ Ibid

4.4. Förförståelse

Det är bra att skriva ner sin förförståelse innan man påbörjar intervjuerna. Då har man någonting att utgå ifrån för att förstå vad intervjuerna har tillfört utöver det som finns i litteratur och de egna tankarna.⁶²

Uppslaget till denna uppsats fick jag efter att ha sett TV-programmet *musikministeriet* på SVT där företaget *Radio Intelligence* presenterade en undersökning om skillnaderna mellan män och kvinnors musikpreferenser. Redan innan jag såg programmet hade jag funderat en del på skillnader mellan män och kvinnors musiksmak. Stora delar av min bekantskapskrets är väldigt musikintresserade och jag har lagt märke till att det ibland finns skillnader i musiksmak mellan könen. När jag varit på vissa fester har det varit diskussioner om vilken musik som ska spelas. Oftast har några tjejer velat lyssna på r'n'b och pop medan en grupp av killar har velat lyssna till rock. Dessa diskussioner upprepade sig på ett antal fester. Enligt *Radio Intelligence* kvantitativa undersökning lyssnade tjejerna hellre till r'n'b och pop medan killarna i allmänhet föredrog rock. Min förförståelse grundar sig i egna erfarenheter och funderingar men även den information som jag försågs med från *Radio Intelligence*. Antagligen har jag även påverkats av media som ständigt reproducerar bilder av hur män och kvinnor bör bete sig.

Jag hade vissa uppfattningar redan innan jag började läsa in mig på ämnet om hur personlighet och kön skulle kunna påverka musiksmaken. Efter att ha läst mer litteratur bekräftades mina uppfattningar nämligen att det finns en skillnad i musiksmak mellan kvinnor och män samt att kvinnor oftare lyssnar mer till pop och män hellre föredrar rock. Även om tidigare undersökningar och min tidigare erfarenhet pekar i en viss riktning så är jag naturligtvis öppen för att undersökningsresultaten kan visa någonting helt annat.

Innan jag påbörjade mina intervjuer hade jag en viss typ av förförståelse, alltså en sorts förutfattade meningar. Enligt Thurén kan förförståelse leda någon fel men det är *inte* fel att ha förförståelse. Vi kan inte förstå någonting utan förförståelse utan allt som upplevs tolkas som någonting av en människa. Förförståelse inkluderar allt som vi upplever, tänker, hör och ser. Det är endast nyfödda barn som saknar förförståelse.⁶³ Jag anser att det är positivt att vara medveten om sin förförståelse. Problemen uppstår snarare om man inte är medveten om den och att det påverkar intervjuerna på ett negativt sätt. Det viktigaste är att vara öppensinnad, objektiv och ge samma uppmärksamhet till alla respondenter.

⁶² Esaiasson, P. et al (2004)

⁶³ Thurén, T. (1991)

5. Syfte och problematisering

I dagens västerländska samhälle existerar fortfarande uppdelningar av män och kvinnor i stereotypa könsroller i vissa sammanhang. Det grundläggande syftet med denna undersökning är *om* och *hur* genus påverkar män och kvinnor i deras musikkonsumtion inom olika musikgenrer. Tidigare forskning gällande män och kvinnors musiksmak har varit kvantitativ, det vill säga procentuella skillnader mellan män och kvinnors musikkonsumtion inom olika musikgenrer. Det jag är intresserad av att undersöka har en kvalitativ utgångspunkt där jag vill få kunskap om män och kvinnors attityder, värderingar och tankar om sin egen och andras musikkonsumtion. Jag önskar alltså få insikt om män och kvinnors konstruktioner av deras egna livsvärldar. Jag har inte hittat någon specifik teori som är lämplig att bygga en teoriprövande undersökning på och därför har jag valt att använda mig av en teoriutvecklande ansats. Inom en teoriutvecklande undersökning är det inte meningsfullt att tala om preciserade frågeställningar. Jag har inga hypoteser från tidigare teorier som jag ska verifiera eller falsifiera. Mitt tillvägagångssätt är explorativt och jag är främst ute efter att generera idéer inom det valda forskningsfältet. Det är dock inte fel att ha några utgångspunkter eftersom forskare alltid har en viss förförståelse. Nedan redovisar jag några utgångspunkter som jag baserat på min förförståelse samt de teoretiska utgångspunkterna. Mina teoretiska utgångspunkter grundar sig alla i socialpsykologi. Inom detta ämne tar jag främst upp hur individen påverkas av socialisation, olika former av gruppkonstellationer samt samhällets allmänna normer. Under teoretiska utgångspunkter går det att läsa olika teorier om hur individers identitet och beteende formas och även hur detta kan påverka musikpreferenser. I min analys kommer jag att återkoppla till de teoretiska utgångspunkterna. För att samla in empirisk information kommer jag att använda mig av samtalsintervjuer. Vidare information om vetenskapliga metoder finns under nästa rubrik *metod och material*. Jag har valt att koncentrera min undersökning på pop och rock eftersom det finns så pass många musikgenres. Några fält som jag vill undersöka vidare är följande:

Om och *hur* genus påverkar

- val av musikkonsumtion inom olika musikgenrer
- val att spela olika musikinstrument
- musikkonsumtion av manliga eller kvinnliga artister

6. Metod och material

6.1 Metodval

I en teoriprovande studie är utgångspunkten en eller flera teorier och utifrån dessa formulera konkreta hypoteser som sedan provas på ett empiriskt material. Jag har inte hittat någon tidigare forskning som jag kan basera mina frågeställningar på som är relevant för min studie. Därför har jag valt att använda mig av en explorativ och teoriutvecklande studie. I en sådan studie är det tänkt att den empiriska analysen ska ge förslag till nya förklaringar om det studerade fenomenet. Detta innebär att slutsatser om orsak och verkan bygger på empirin, det vill säga det insamlade materialet.⁶⁴

Jag använder mig av en respondentundersökning för att samla in det empiriska materialet. Detta innebär att det är svarspersonernas egna tankar som ska studeras. Förutom att upptäcka mönster ska jag beskriva och förklara hur och varför olika respondenter skiljer sig åt gällande det fenomen som undersöks. Respondentundersökningar kan delas in i två huvudtyper: frågeundersökning och samtalsintervjuundersökning. Jag har valt att använda mig av en samtalsintervju eftersom det ger en möjlighet till ett interaktivt samtal mellan forskaren och respondenten. En frågeundersökning är mer statisk och innehåller ett antal förutbestämda svarsalternativ medan frågorna i en samtalsintervjuundersökning kan variera gällande formulering, ordföljd och till viss del även innehåll beroende på hur dialogen utvecklar sig.⁶⁵ Samtalsintervjuerna kan vidga och förändra forskarens åsikt om de fenomen som undersöks. Respondenterna kan ta upp nya och oväntade perspektiv av de studerade och under analysen av intervjuerna kan ännu fler perspektiv upptäckas. Ett av huvudsyftena med en explorativ studie är att upptäcka nya dimensioner hos ämnet som är föremål för undersökningen. Eftersom jag använder mig av en explorativ ansats och detta innebär att en intervju är öppen och inte särskilt strukturerad. Den intervjuform jag kommer att använda mig av är alltså halvstrukturerad. Detta innebär att det är möjligt att göra förändringar i frågornas form och ordningsföljd för att lättare kunna registrera oväntade svar och göra uppföljningar av respondentens svar och berättelser.⁶⁶

Jag vill studera fenomen som attityder och värderingar och djupintervjuer kan användas med fördel när undersökningen handlar om individens tolkning av sin egen erfarenhet. Det är ett lämpligt tillvägagångssätt när man vill undersöka människors värderingar inom ett någorlunda komplicerat område. Denna form av intervju kan användas när det inte finns så stora kunskaper om ämnet eller om man vill säga något om människors vardagliga erfarenheter. Det passar även när man som i mitt fall vill ha reda på *varför* olika respondenter svarar på olika sätt. Samtalsintervjuer underlättar även när människors uppfattningar ska kartläggas inom ett område. Syftet är att fånga in och kartlägga olika uppfattningar och när det inte längre går att hitta nya svarskategorier har teoretisk mättnad uppnåtts, det vill säga nya intervjuer kommer inte att ge något tillskott till undersökningen. Baserat på detta utvecklas sedan begrepp och kategorier. Det är alltså inte personerna i sig som står i centrum för undersökningen utan de uppfattningar och tankekategorier som respondenterna ger uttryck för. Det är viktigt att sätta sig in i individens perspektiv ordentligt för att inte misstolka data. När jag senare ska analysera insamlad data kommer jag att göra tolkningar av redan tolkad information och det är ett känsligt arbete.⁶⁷

⁶⁴ Esaiasson, P. et al. (2004)

⁶⁵ Ibid

⁶⁶ Kvale, S. (1997)

⁶⁷ Esaiasson, P. et al. (2004)

6.2 Urval

För att hitta respondenter till en samtalsintervjuundersökning görs ett strategiskt urval i populationen. Alla strategiska urval utgår från en princip om intensitet. Intensitet i urval innebär att respondenterna väljs utifrån att de tros omfatta ett koncentrat av kunskap inom det forskningsfält som man vill undersöka. Ofta vet forskaren redan innan en undersökning vilka de viktiga personerna är men de kan behöva kompletteras med ytterligare individer. Med fördel går det att använda sig av ett så kallat snöbollsurval. Det gäller att fånga in människors relevanta tankevärldar. Genom att använda sig av ett snöbollsurval där en person pekar ut nästa som i sin tur pekar ut ytterligare personer, kan man få tips om var det går att hitta individer med önskvärda egenskaper. Det är förstås viktigt att jämföra urvalet med populationen utifrån de egenskaper som är kända.⁶⁸

Jag började med att kontakta några få bekanta antingen personligen eller via e-mail. Dessa personer pekade sedan ut andra intervjupersoner. Detta innebär att jag använt mig av ett snöbollsurval som jag beskrev i ovanstående stycke. Jag valde medvetet att inte intervjua nära vänner och familj eftersom litteraturen rekommenderar detta. Om man känner respondenten kan det kännas löjligt att ställa alltför detaljerade frågor. Ibland kan det även vara lättare för respondenten att öppna sig för någon som de inte ska fortsätta umgås med.⁶⁹ Respondenterna är hemmahörande i Uppsala, Stockholm och Jönköping. Det var även i dessa städer som intervjuerna tog plats. Jag intervjuade tolv kvinnor och tretton män i åldrarna 17-67, sammanlagt 25 personer. Intervjutiden varierade från 45 minuter till 3 timmar och den genomsnittliga intervjun tog lite drygt en timme. Eftersom jag genomförde en kvalitativ intervju är det inte nödvändigt att ha lika antal kvinnor och män. När kvinnornas respektive männens svar är upprepningar av tidigare respondenters svar så har teoretisk mättnad uppnåtts och det är inte meningsfullt att fortsätta intervjua fler personer. Min undersökning handlar om att kartlägga respondenternas tankevärldar och inte utföra kvantitativ statistik med exakta jämförelser.

När det gäller respondentintervjuer går det att ersätta en eller flera personer med liknande individer om det skulle inträffa bortfall. Det är inte personerna i sig som är intressanta för undersökningen utan det är de tanke kategorier som de hjälper till att skapa som står i centrum. Vid informantintervjuer är det inte lika lätt att byta ut personerna eftersom de valts på grund av sin unika information.⁷⁰ Alla jag tillfrågade tackade ja från början men två av intervjuerna blev inte av eftersom de tilltänkta intervjupersonerna inte hade tid eller ångrade sig. Det var dock inga problem att hitta nya respondenter.

⁶⁸ Esaiasson, P. et al. (2004)

⁶⁹ Ibid

⁷⁰ Ibid

6.3 Datainsamling

Innan datainsamlingen påbörjas ska ett frågeformulär utformas. Intervjuguiden ska vara så lättförstådd som möjligt och utan ledande frågor för att giltigheten ska bli så hög som möjligt. Jag genomförde testintervjuer med vänner för att se om syftet med mina frågor var tillräckligt tydligt formulerade. Detta medförde att jag omformulerade eller strök vissa frågor. Det är viktigt att frågorna är lätta att förstå och befriade från akademisk jargong. Jag följde de principer som Esaiasson et al. föreskriver. Några allmänna föreskrifter är följande:

Frågorna ska vara kortfattade, enkla att förstå och inte kräva alltför mycket eftertanke. De får heller inte vara ledande. Idealbilden av en samtalsintervju innebär korta frågor och långa svar. Det är bra att formulera de viktigaste frågorna i deskriptiv form och undvika alltför många varför frågor eftersom det ska påminna om ett naturligt samtal. Det finns olika sorts frågor som kan användas i en intervjuguide. Det är bra att inleda med *uppvärmningsfrågor*, några enkla frågor som exempelvis personuppgifter. *Tematiska frågor* är breda frågor där respondenten får utveckla viktiga dimensioner som är i centrum för undersökningen. *Uppföljningsfrågor* hör till de tematiska frågorna och dessa används för att få ett mer detaljerat svar. Genom *tolkande frågor* kan man undersöka om man uppfattat svaren på det sätt som intervjupersonen velat få fram.⁷¹ Jag har inte delat upp frågorna i olika teman i intervjuguiden eftersom de ämnen jag vill undersöka flyter in i varandra. Frågorna har alla sin utgångspunkt i identitet, musikkonsumtion, genus samt status. Jag har valt att använda mig av relativt få intervjufrågor och istället skraddarsy varje intervju med hjälp av följdfrågor. I början hade jag fler frågor, men efter ett par intervjuer strök jag ett antal frågor eftersom de inte förde intervjuerna framåt. Med hjälp av följdfrågor har jag kunnat följa varje enskild respondents tankegångar mycket bättre. Varje intervju avslutades med följande frågor:

*Vill du tillägga någonting som du tycker att jag inte tagit upp?
Finns det något svar som du vill förtydliga?*

Innan intervjun påbörjades informerades intervjupersonerna om undersökningens syfte. Eftersom jag gör en teoriutvecklande undersökning är det svårt att uppfylla kravet på full öppenhet. Under varje intervju får jag nya kunskaper och därför kan undersökningens uppläggning och frågorna variera. Det kan hända att jag ställer frågor som inte är bestämda på förhand och därför kan jag inte informera respondenterna om den exakta utformningen av samtalsintervjun. De informerades även om att det var möjligt att dra sig ur när som helst och att de inte behövde känna sig tvungna att svara på alla frågor.⁷² Muntligt samtycke gavs och jag spelade in alla intervjuer med hjälp av en diktafon. Jag antecknade även stödord som kunde hjälpa mig om jag fick uppslag till analysidéer eller till nya frågor under intervjuens gång. Intervjuerna ska pågå tills teoretisk mättnad har uppnåtts, det vill säga att man tror sig ha hittat de relevanta kategorier och förhållningssätt som finns i populationen. Det gäller att fortsätta intervjuerna så länge som samtalen ger ny information om det undersökta fenomenet. När respondenterna upprepar svaren är det dags att påbörja analysen. Stora delar av intervjuerna transkriberades. Jag utelämnade dock det som jag tyckte låg alltför långt borta från forskningsfrågorna och som jag inte ansåg var meningsfullt att analysera. Enligt Esaiasson är det acceptabelt att inte skriva ut hela intervjun.⁷³

⁷¹ Esaiasson, P. et al. (2004)

⁷² Kvale S. (1997)

⁷³ Esaiasson, P. et al. (2004)

6.4. Reliabilitet, validitet samt generalisering

6.4.1. Reliabilitet

Reliabilitet handlar om att ha en frånvaro av slumpmässiga och osystematiska fel. Om reliabiliteten brister brukar det handla om slarvfel under materialinsamling eller analys, exempelvis att forskaren i samband med intervju hör fel eller missförstår. Hög reliabilitet handlar om att vara noggrann.⁷⁴ Innan jag påbörjade min undersökning skrev jag ned min förförståelse och den återfinns under teoretiska utgångspunkter. Genom att vara medveten om min egen förförståelse försökte jag att inte låta den styra mig under samtalsintervjuerna och istället forma teorier utifrån empirin. Kvalitativa samtalsintervjuer innebär ett stort ansvar från forskarens sida. En ovan forskare kan lätt göra misstag och på så sätt påverka reliabiliteten. Innan jag påbörjade mina intervjuer läste jag noga igenom relevanta vetenskapliga metoder och jag läste även uppsatser där författarna använt sig av djupintervjuer. På så sätt fick jag en större kunskap om tillvägagångssätt. Naturligtvis går det inte att läsa sig till exakt hur man ska göra i en praktisk situation. Med varje intervju lärde jag mig mer och mer exempelvis om hur man kan få intervjupersoner att öppna upp och att vara uppmärksam utan att vara påträngande i både kroppsspråk och formuleringar av frågor. Jag anser att jag har en god reliabilitet eftersom jag varit noggrann vid alla steg i forskningsprocessen.

En vanlig föreställning är att objektiv är lika med intersubjektiv kunskap. Det är meningen att vetenskapliga data ska kunna prövas och reproduceras. Om en annan person gör om samma undersökning bör det ge samma data. Det är inte alltid bra med alltför stränga krav på intersubjektiv reliabilitet. Om en tolkning är tillförlitlig endast om den kan upprepas av var och en, oberoende av observationens och argumenteringens kvalitet, kan det leda till att tolkningen trivialiseras. Snedvriden subjektivitet bör naturligtvis undvikas men det är inte fel att ha en perspektivistisk subjektivitet. Genom att inta olika perspektiv och ställa olika frågor till samma text kommer man naturligtvis fram till olika tolkningar av texten.⁷⁵

När man talar om intersubjektivitet finns det två former av objektivitetsbegrepp nämligen aritmetisk- samt dialogisk intersubjektivitet. Aritmetisk intersubjektivitet innebär att reliabilitet mäts mekaniskt efter överenskommelse mellan oberoende observatörer. I princip kan kvalitativa intervjuer vara objektiva även i ett aritmetiskt perspektiv av intersubjektivitet. Det går självklart inte att upprepa en enskild intervju, dock kan en annan intervjuare använda sig av liknande metoder som exempelvis en likadan intervjuguide för att få fram liknande intervjuer.⁷⁶ Huruvida jag har en aritmetisk intersubjektivitet eller ej kan enbart efterföljande undersökningar avgöra.

Enligt Kvale kan ledande frågor användas för att pröva tillförlitligheten i respondentens svar samt för att verifiera egna tolkningar och jag har tagit fasta på detta i min undersökning. Ledande frågor kan alltså förstärka tillförlitligheten hos intervjuvaren. Inom ett post-modernistiskt perspektiv är intervjun ett samtal där data kommer fram i ett mellanmänniskt samspel mellan forskaren och respondenten. Det viktigaste är inte om intervjufrågorna ska vara ledande eller inte utan *vart* frågorna ska leda. Andra viktiga aspekter är om frågorna kommer att leda i en relevant riktning och skapa ny och intressant kunskap. En för stark tonvikt på reliabilitet kan motverka kreativitet och föränderlighet.⁷⁷

⁷⁴ Esaiasson, P. et al. (2004)

⁷⁵ Kvale, S. (1997)

⁷⁶ Ibid

⁷⁷ Ibid

Kvale rekommenderar tio kvalifikationskriterier för intervjuaren för att reliabiliteten ska stärkas. Jag har försökt följa dessa riktlinjer så långt som möjligt:⁷⁸

1. *Kunnig*: Intervjuaren har stora kunskaper om ämnet för intervjun. Denne vet vilka de viktigaste aspekterna är och vet vilka frågor som är viktiga att följa upp.
2. *Strukturerande*: Det är viktigt att presentera ett syfte med intervjun, beskriva hur intervjun kommer att gå till och avsluta med att det är fritt för respondenten att ställa frågor.
3. *Tydlig*: Frågorna ska vara korta, lätta och enkla och inte ha ett akademiskt språk.
4. *Vänlig*: Respondenten ska tillåtas avsluta sina meningar och prata i sin egen takt. Det är också viktigt att tillåta pauser i intervjun.
5. *Känslig*: Intervjuaren bör lyssna aktivt till det som sägs samt vara empatisk. Det är även betydelsefullt att lägga märke till *hur* någonting sägs och förstå när det är dags att lämna vissa ämnen.
6. *Öppen*: Det är angeläget att vara uppmärksam på vilka delar av intervjuämnet som är viktiga för respondenten. Forskaren bör vara öppen för nya aspekter och följa upp dessa.
7. *Styrande*: Om respondenten gör utsvävningar bortom ämnet ska intervjuaren styra tillbaka fokus till det som är syftet för intervjun.
8. *Kritisk*: Intervjuaren ska kunna ställa kritiska frågor till respondenten för att pröva tillförlitligheten och giltigheten i dennes berättelse.
9. *Minnesgod*: Det är betydelsefullt att minnas vad respondenten sagt tidigare under intervjun och fråga om respondenten kan utveckla detta. Det är även viktigt att kunna knyta ihop vad som har sagts under hela intervjun.
10. *Tolkande*: Under intervjun ska forskaren förtydliga respondentens uttalanden och presentera tolkningar av det som sagts. Respondenten kan sedan bekräfta eller dementera.

⁷⁸ Kvale, S. (1997)

6.4.2. Validitet

Begreppsvaliditet innebär att det finns en god överensstämmelse mellan teoretisk definition och operationell indikator. Frågor och problem formuleras på den teoretiska nivån och undersökningarna utförs på den operationella nivån. Resultatvaliditet handlar om vi undersöker det vi påstår att vi undersöker. Det kan inträffa översättningsproblem, nämligen att man empiriskt undersöker det som den teoretiska nivån säger att man undersöker. Hög abstraktionsnivå medför att översättningen till operationella indikatorer kan bli problematisk och lättare utsätta för kritik.⁷⁹ Även om det är möjligt att begreppsvaliditeten försämras något då jag inte har en tydlig teoretisk definition så anser jag att en flexibel och explorativ ansats passar min forskningsfråga bäst. En explorativ och teoriutvecklande undersökning passar då jag inte hittat några tidigare kvalitativa undersökningar som jag kan bygga vidare på. Alltså har jag inte tillräckligt stor kunskap om relevanta variabler för att kunna använda mig av exempelvis en teoriprovande metod, som i sin tur skulle sänka abstraktionsnivån. Under *metodval* motiveras mitt val av operationaliseringar ytterligare. Genom att ständigt kontrollera, ifrågasätta och använda sig av teoretiskt tolkande så valideras undersökningens forskningsprocess. Detta innebär att kvalitativ forskning i princip kan leda till valid vetenskaplig forskning.⁸⁰ Jag har följt dessa rekommendationer och anser därför att jag har en relativt god resultatvaliditet.

Förutom aritmetisk intersubjektivitet som beskrevs under den tidigare rubriken *reliabilitet* finns det även dialogisk intersubjektivitet med avseende på objektivitetsbegrepp. Dialogisk intersubjektivitet innebär en enighet som nås med hjälp av rationell diskussion och ömsesidig kritik bland dem som identifierar och tolkar ett fenomen. Detta kan innebära en kommunikativ validitet bland forskare eller mellan forskare och deras undersökningspersoner. Jag anser att jag har en god kommunikativ validitet mellan mig och intervjupersonerna. Då jag inte förstått ett uttalande till fullo har jag bett respondenten att tydliggöra sitt svar. Jag har även ställt frågor för att pröva egna tolkningar direkt på intervjupersonen.⁸¹

Inom postmodernism speglar inte kunskapen verkligheten utan anses vara en social konstruktion av verkligheten. Via dialog skapas sanning och diskussioner om valida kunskapsanspråk inträffar när konkurrerande tolkningar och sätt att handla på träder fram. Tolkningen av min undersökning är till viss del subjektiv, precis som alla kvalitativa undersökningar. Genom att hålla min forskning genomskinlig och utförligt redovisa alla steg i forskningsprocessen samt understödja min analys med citat, hoppas jag att läsarna ska kunna se att mitt resultat är byggt på logisk argumentation. Man kan säga att validering är en kvalitetskontroll som ska utföras under alla stadier i en undersökning.⁸²

⁷⁹ Esaiasson, P. et al (2004)

⁸⁰ Kvale, S. (1997)

⁸¹ Ibid

⁸² Ibid

Enligt Kvale finns det sju stadier där validering bör utföras.⁸³ Självklart har jag haft dessa punkter i åtanke när jag utformat undersökningen.

1. *Tematisering*: Hållbarheten i de teoretiska förutsättningarna bör ifrågasättas och även logiken i forskningsfrågorna som härleds från teorin.
2. *Planering*: Om planering sker utifrån ett etiskt perspektiv är den valid om forskningen producerar kunskap som gynnar människan med få skadliga konsekvenser.
3. *Intervju*: Här handlar validiteten om kvalitén av intervjupersonens utsagor samt intervjuarens teknik. Det gäller att ifrågasätta och kontrollera det som sägs.
4. *Utskrift*: Det är viktigt att ha en valid övergång från talspråk till skriftspråk.
5. *Analys*: Här rör det sig om de frågor som ställs till en intervjutext är valida samt om logiken i tolkningarna är hållbar.
6. *Validering*: Detta innebär att det ska göras en bedömning om vilka valideringsformer som är relevanta för en studie.
7. *Rapportering*: I detta steg ska det avgöras om uppsatsen är en valid redogörelse för undersökningens huvudresultat samt vilken roll som läsarna ska spela när de validerar resultaten.

⁸³ Kvale, S. (1997)

6.4.3. Generalisering

Vid ett självvalt urval går det inte att generalisera statistiskt till populationen i helhet.⁸⁴ Även Esaiasson menar att strategiskt urval utgör en instabil grund för generaliseringar. Det är alltså inte möjligt att generalisera till individer i statistisk betydelse, däremot går det att generalisera till mer abstrakta företeelser som exempelvis tankegångar eller möjliga tolkningar av världen. Utgångspunkten är att det finns ett begränsat antal sätt att urskilja det fenomen som undersöks. De huvuduppfattningar som upptäckts går att hitta hos respondenterna i undersökningen. Ett defensivt argument menar att man inte påstått sig hitta alla kategorier som finns men att kategorierna faktiskt existerar. Därmed tillför studien empiriskt grundad kunskap även om det behövs fler studier inom ämnet. En del skulle kunna invända mot detta och påstå att det går lika bra att sitta hemma och tänka ut möjliga synsätt och kategorier. Då har man missat någonting viktigt nämligen att de kategorier som skapats är empiriskt grundade. Den som sitter hemma och tänker ut kategorier måste senare utföra empiriska undersökningar för att pröva om dessa konstruktioner finns i verkligheten. För att stärka tilltron till resultaten bör undersökningen göras om, helst upprepade gånger. Om flera oberoende undersökningar leder fram till liknande svar går det att vara säkrare på sitt resultat även om det fortfarande finns en viss osäkerhet.⁸⁵

Teoriutvecklande undersökningar kritiserar även för att det alltid går att skapa en mening och sammanhang i materialet med lite fantasi. Detta gäller särskilt om det samlats in information om för få fall eftersom teorin kanske täcker in detaljer i det insamlade datamaterialet men inte säger så mycket om hur det är rent allmängiltigt. Genom att föreslå olika sätt att fortsätta forskningen för att kunna vidareutveckla resultaten så höjs undersökningen till en annan nivå, vilket jag också gör under rubriken *förslag till vidare forskning*. Om en teori inte är principiellt falsifierbar så utsätts den ofta för kritik. Om teorin tillåter stora kontextuella variationer så är det svårt att hävda att teorin kan sakna kontextuellt stöd även i den ursprungliga kontexten. Till försvar för teorin så har negativa prövningar hela tiden gjorts under avvikande kontextuella omständigheter. Den ursprungliga föreställningen prövas och justeras till den håller måttet. Teorier skapas genom ett samspel mellan teori och empiri. I och med detta är teorin redan prövad mot empirin och är inte i samma behov av nya undersökningar för att forskarsamhället ska acceptera den.⁸⁶

⁸⁴ Kvale, S. (1997)

⁸⁵ Esaiasson P. et al (2004)

⁸⁶ Ibid

7. Resultatredovisning

När jag talar om generella tendenser mellan kvinnor och män uttalar jag mig om de personer som jag har intervjuat. Resultaten grundar sig i frågor så som när, var, hur och vem/vilka. Jag kommer även att försöka reda ut varför. Redovisning av citat visar att jag inte gjort en fullständigt subjektiv tolkning. Frågorna jag har använt mig av finns presenterade i en intervjuguide (se bilaga 1) Nedan följer ett antal kategorier där jag uttalar mig om skillnader och eller likheter mellan kvinnor och mäns åsikter och beteende gällande musikkonsumtion. Kategorierna är skapade utifrån de övergripande mönster som jag kunnat uttyda från respondenternas svar under samtalsintervjuerna. Jag kommer att använda mig av citat som visar att jag har en logisk argumentering i min analys. *Resultatredovisningen* innehåller sammanställningar och under *resultatdiskussion* i nästa kapitel gör jag djupare analyser samt återanknyter till de teoretiska utgångspunkterna.

7.1 Danspreferenser

De musikgenrer som respondenterna tog upp i min undersökning i förhållande till dans är r'n'b, pop och elektronisk musik. Det gemensamma med dessa musikstilar är att de har en fast takt som många tycker är lämpligt att dansa till, men det finns ändå skillnader mellan vad kvinnor och män helst dansar till. Kvinnor dansar mer till R'n'B och pop än vad män gör. Kvinnor verkar inte bry sig särskilt mycket om vad deras vänner anser om deras musiksmak. För dessa respondenter är dans en källa till glädje och socialt liv.

”Jag älskar musik med mycket fart i som får en att vilja dansa och man blir på glatt humör. Musik behöver inte alltid vara så seriös.”

Katarina, 23.

”Musiken spelar störst roll på fester. Jag älskar att dansa till up beat tempo som R'n'B, hip hop, dance, schlager och klubbmusik. Musiken är en stämningshöjare och får en att vilja festa och dansa hela natten med mina kompisar.”

Malin, 17.

Män dansar oftare till elektronisk musik. De män i min undersökning som tyckte om att dansa spelade oftast inget eget instrument. En man som uppskattade dans hade tidigare spelat trummor men de män som spelade gitarr och oftast lyssnade på rock var inte särskilt intresserade av att dansa. Möjligtvis av att stå och hoppa på en konsert. Huvudskälet till varför det förhåller sig på detta sätt verkar handla om status. Det anses inte vara särskilt manligt att dansa enligt flera män i min undersökning. Män bryr sig även väldigt mycket om vad deras manliga vänner anser om deras musiksmak.

”Vill man vara en manlig kille och ska vara manlig med sina kompisar så kan man inte dansa till Alcazar, för då kanske ens kompisar tittar snett på en.”

Johan, 24.

”Tjejer har inte samma krav på sig att vara coola. Framförallt inte inför andra killar.”

Henrik, 24.

Några män i undersökningen menade även att män är mer målinriktade än kvinnor när de går ut och dansar. Det verkar vara lika synsätt oberoende vilken generation man tillhör. Om en man dansar för att träffa en kvinna är det ”tillåtet” att dansa till pop och annan musik som anses vara mer feminin. Inga män ser ner på en man som har ett tydligt mål med sin dans.

Flera manliga respondenter uppgav att de var rädda att bli dömda av andra män i sin bekantskapskrets. Inga kvinnliga respondenter uppgav att de dansade för att träffa en partner.

”Det är mer målinriktat och man dansar för att ragga. Man säger inte direkt: ikväll ska vi ut och dansa killar!”

Johan, 24.

”När en man går ut och dansar är det för att skaffa en partner. När en kvinna går ut är det för att hon gillar musiken eller för att hon tycker det är kul. Män är mer målinriktade.”

Lars, 64.

7.2 Val av manliga eller kvinnliga artister

Männen lyssnade mer på manliga artister medan kvinnorna lyssnade på både manliga och kvinnliga. Intresse för sång eller spelande av musikinstrument kunde delvis kopplas till om de föredrog att lyssna till manliga eller kvinnliga artister och även preferens av musikgenre. De killar som spelade gitarr lyssnade mest på rock. Det var även vanligare att män spelade trummor. De män som skrev egen musik och spelade gitarr såg upp till de artister inom rock som de lyssnade till. Inte alla män i undersökningen spelade gitarr eller skrev egen musik men de flesta hade rock som huvudsaklig musikpreferens. Kvinnor som gillade att sjunga lyssnade hellre till kvinnliga artister. En kvinna gav följande skäl till att hon lyssnade på kvinnliga artister:

” Kanske för att jag själv är tjej och det är lättare att sjunga med i tonarterna i duschen.”

Malin, 17.

Flera av de män som jag intervjuade spelade gitarr själva och vissa skrev även egen musik. Gitarr är även en viktig komponent i rockmusik och intresset för att lyssna till eller spela gitarr kan därför kopplas samman med rock. Att de lyssnade på manliga rockartister tycktes ha att göra med identitet. Rockstjärnorna symboliserade någon de såg upp till och ville vara. Flera personer nämner att de ser upp till rockstjärnorna och hur åtråvärt det är att vara attraktiv för det motsatta könet. Att ha många kvinnor anses ge status.

”Man känner igen sig mer ur manliga artisters perspektiv. Man skulle ha velat levat rocklegendernas liv, velat ha den attraktiviteten hos det motsatta könet. Man vill ju ha deras idolstatus. Känslan av att vara riktigt bra på någonting”.

Andreas, 25.

”Alla har drömt om att vara världskändis och få en massa brudar. Själva konceptet. De personifierar manlighet. De visar öppet att de är självständiga ledare, någon sorts alfastatus. Det ligger i människans natur att se upp till något, alla har väl någon sorts fadersfigur”.

Mikael, 37.

Valet att lyssna på antingen manliga eller kvinnliga artister kunde även bero på vilken musikgenre det gällde. Vissa musikgenrer domineras av antingen män eller kvinnor. Rocken domineras av män och manliga band och därför finns ännu ett skäl till varför männen som föredrog rock valde att lyssna på manliga artister förutom identifikation. Det finns även andra genres utöver rock där manliga artister anses dominera.

”I den elektroniska musik som jag lyssnar på finns det mest manliga artister. Jag tycker fortfarande att kvinnliga DJ:s är ovanliga”.

Peter, 24.

7.3 Anskaffande av musik

Poplyssnare använder sig oftast av radio för att ta del av musik. Det är vanligare att kvinnor lyssnar på pop. Poplyssnare är inte alltid intresserade av en speciell artist utan mer av genren i sig. De män som lyssnade på radio specificerade oftast vilken radiokanal de lyssnade på. Detta var ovanligare bland kvinnorna som ibland bara uppgav att de lyssnade på radio.

”Eftersom jag inte direkt väljer musiken jag lyssnar på blir det oftast mixat. Jag är en riktig radiolyssnare.”

Malin, 17.

En man uppgav att det var viktigt att kunna detaljer om album och låtar för att kunna diskutera detta med sina manliga vänner. Kvinnor verkar se musik som en källa till glädje och bryr sig inte om vad andra personer tycker om deras musiksmak på samma sätt som män. Män verkar använda sig av fler olika kanaler och söker mer aktivt efter en speciell musik. En man använde sig av nedladdning från Internet, inspiration från vänner, studentnationer och musiktidningar. Han uttryckte en viss irritation över människor som bara lyssnar på det som är lätt att få tag i:

”Att folk nöjer sig...att man inte anstränger sig för att hitta något som man gillar bättre. Ta reda på vem som spelar gitarr i den där låten. Eller så kan man gå till 129-kronors hyllan på Åhléns”
Andreas, 25.

Att använda sig av många kanaler och att söka aktivt efter en speciell låt fanns gemensamt hos fler respondenter. En annan man beskriver vilka källor han använder för att ta del av musik:

” ipod, dator, cd-skivor. Ibland chattar jag med kompisar på msn och de säger – du borde lyssna på den här låten. Ibland ser jag någon film och de har någon låt som jag fastnar för, då söker jag upp filmen på Internet. Även radio och mest p3”.

Johan, 24.

7.4 Preferenser av musikgenre

Det finns inga skillnader mellan kvinnor och män i de grundläggande skälen eller behoven till att lyssna på musik. Det förgyller livet både till vardag och fest samt att det är en viktig källa till identitet. Musik verkar uppfylla ungefär samma behov för alla. Kvinnor nämner dock oftare att musiken påverkar deras känslor. Nedan följer några åsikter om varför de lyssnar på musik. Dessa åsikter var återkommande hos fler respondenter.

”Man får höra olika sätt att uttrycka sig”,

Katarina, 23.

Det fanns många olika åsikter när det gäller skillnader mellan män och kvinnors musiksmak. Gemensamt är dock att män oftare gillar hårdare musik och kvinnor mjukare. Majoriteten av intervjupersonerna ansåg att kvinnor lyssnar mer på pop och de flesta ansåg att det förhöll sig på detta vis eftersom kvinnor tycker bättre om att dansa än män. En intervjuperson menade att tjejer som gillar att dansa automatiskt gillar toplistemusik som pop. Män ansågs uppskatta rock mer eftersom det är ”sitta-och-lyssna musik” som en respondent uttryckte det. Det gick dock att observera några undantag hos kvinnor. Medelålders kvinnor som var födda på 50-60 talet lyssnar mer på rock än pop jämfört med kvinnor från yngre generationer. Kvinnor som har många män i sin bekantskapskrets lyssnar mindre på pop än de kvinnor som umgås mest med andra kvinnor. Vänner verkar vara en viktig källa till inflytande för vilken musik man lyssnar till.

En del kvinnor och män ansåg att skillnader i musikpreferenser var en fråga om ålder. De ansåg att det endast var skillnad mellan yngre flickor och pojkar.

”Jag tror att det finns en skillnad mellan yngre tjejer och killar. Populärmusiken designas för speciella målgrupper bland tjejer och killar. En kliché för tjejer är alla pojkband. Så antagligen mjukare musik för unga tjejer och tuffare musik för killar”

Peter, 24.

Skillnader i genus tycks påverka identitet och även musiksmaken. Både kvinnor och män var i allmänhet överrens om att män och kvinnors identitet och hur de uppnår status skiljer sig åt. Äldre generationers kvinnor och män i medelåldern och uppåt tyckte inte det var lika viktigt vad andra människor tyckte om dem som yngre. Yngre kvinnor och män ansåg det vara viktigare vad andra människor tycker om dem och vilket intryck de ger. Att vara omtyckt verkar ge en bättre självkänsla hos många. Även om den äldre generationen inte brydde sig om hur andra uppfattar dem så är könsrollerna fortfarande närvarande. Både yngre och äldre anser att det till viss del är tabu för män att lyssna till pop. Ingen verkar se ner på en kvinna som lyssnar till rock däremot. Några menade att män kanske gillar pop men att de inte skulle erkänna det eftersom det i vissa kretsar anses vara alltför feminint

”Tjejer tycker mer om tuggummipop. Kanske yngre killar gillar det också men det är inte så vanligt...eller inte att de erkänner det i alla fall”.

Katarina, 23.

*”Idag är det politiskt korrekt att tycka det är ok med känslomässiga killar. Men det vet man inte vad folk tycker egentligen. Samhället håller tillbaka männen. Det är inte ok att visa sina känslor som man enligt samhället. Medärvda lagar eller vad man ska kalla det
Det finns nog homofobi och de som ser ner på killar som lyssnar på pop och annat”.*

Lars, 64.

Män och kvinnor upplever förväntningar på beteende både från samhället i allmänhet och från vänner och familj. Kanske sker dessa processer ibland omedvetet, men de är fortfarande närvarande. En respondent får avsluta diskussionen med följande citat:

”Man blir påverkad av sitt kön vare sig man vill eller inte.”

Andreas, 24.

8. Resultatdiskussion

Bakgrunden till musikpreferenser verkar vara ett resultat av dubbelverkande mekanismer. Ständigt återkommande är dock socialisation och identitet. Resultatdiskussionen är uppdelad efter samma teman som resultatredovisningen: *Danspreferenser, val av manliga och kvinnliga artister, medier för anskaffande av musik och preferenser av musikgenre.*

8.1 Danspreferenser

Enligt en undersökning från 1984 ansåg forskarna att ett skäl till att tjejer oftare föredrog pop och disco framför killar var att musikgenren var dansvänlig. Det var troligare att tjejer dansade till musik.⁸⁷ Flera kvinnliga respondenter i min undersökning uppgav att de gärna dansade till popmusik och även R'n'B. Männerna dansade hellre till elektronisk musik. Några män menade att det var ok att dansa till pop om de hade för avsikt att ta kontakt med en kvinna. Dessa respondenter menade att män är mer målinriktade än kvinnor. Det viktigaste för männen var hur andra manliga vänner uppfattade dem och det var inte alls lika viktigt att bli uppfattad på ett speciellt sätt av en kvinna. Detta kan kopplas till socialpsykologin som menar att det är viktigt för en individ att tillhöra en social grupp. I en social grupp finns det informella normer och roller där vissa beteenden bestraffas medan andra belönas.⁸⁸ Baumeister menar att det är viktigt för jaget att kunna relatera och presentera sig för andra människor som tillhör olika relationer och grupper.⁸⁹ Det har en stor betydelse för de flesta människor att ingå i sociala grupper och detta kan till viss del förklara varför majoriteten av männen i min undersökning anser det vara så viktigt vad deras manliga vänskapskrets ansåg om dem. Flera av mina manliga respondenter ansåg att de inte vågar bete sig hur som helst eftersom de är rädda för att bli dömda av sin vänskapskrets där andra män ingick. Dessa intervjupersoner menade att det inte var ok att öppet gilla pop och att dansa eftersom de har vissa krav på sig att vara manliga och ”coola”.

Antingen är det så att män inte tycker om att dansa till pop och disco eller också vill de inte erkänna det. När disco slog igenom på 70-talet ansågs det vara negativt och feminint att dansa till denna typ av musik. Dans förknippades med kvinnor eller homosexuella män.⁹⁰ Detta synsätt verkar fortfarande existera även om vissa män som jag intervjuat var födda i mitten på 80-talet. Det går också att se tydliga könsroller i min undersökning där män säger sig dansa till pop för att träffa en partner medan kvinnor menar att de går ut och dansar för att ha det trevligt tillsammans med sina vänner. Socialisation medför olika förväntningar på ett passande beteende beroende på vilket kön man tillhör. Pojkar förväntas vara självständiga medan kvinnor förväntas vara mer passiva.⁹¹ Män har fortfarande förväntningar på sig att vara den mest aktiva när de möter en ny partner. Flera män i undersökningen uppgav att de gärna dansade till elektronisk musik. Detta är antagligen eftersom elektronisk musik inte anses vara feminin. De män som uppskattade denna typ av musik uppgav glädje som enda källa till att de gick ut och dansade med sina vänner. Dessa män verkade gilla att dansa precis lika mycket som kvinnor. Män kan alltså tycka lika mycket om att dansa som kvinnor men det verkar vara tabu att erkänna det. Särskilt om dansandet sker till musik som fortfarande anses vara feminin som pop och disco.

⁸⁷ Roe, K. (1990)

⁸⁸ Angelöw, B. & Jonsson, T. (2000)

⁸⁹ Baumeister (1999) i Angelöw, B. och Jonsson, T. (2000)

⁹⁰ Wall, T. (2003)

⁹¹ Angelöw, B. & Jonsson, T. (2000)

Som tidigare nämns finns det ett samband mellan tjejers preferenser för pop och intresse för att dansa. Min undersökning visar även att män gärna dansar till pop för att hitta en partner och att de dansar till elektronisk musik för att ha trevligt tillsammans med sina vänner. Inga kvinnliga respondenter uppgav att deras mål med att dansa var att träffa en man. Jag har även hittat ett samband när det gäller spelande av musikinstrument och danspreferenser. Männerna i min undersökning som tyckte om att dansa till elektronisk musik spelade oftast inget eget musikinstrument. En man hade spelat trummor i tidigare ålder men de män som spelade gitarr lyssnade oftast på rock och var inte intresserade av att dansa. De flesta verkar tycka att rock inte är en dansant musikgenre. En av respondenterna menade att han visst rörde sig till rockmusik. Det handlade då mer om att stå och hoppa på någon konsert och att han inte skulle kalla det för dans.

8.2. Val av manliga och kvinnliga artister

Männerna i min undersökning lyssnade mer på manliga artister medan kvinnorna lyssnade på både manliga och kvinnliga. Om respondenten hade ett intresse för sång eller utövande av musikinstrument kunde detta delvis kopplas till om de lyssnade mest till manliga eller kvinnliga artister samt preferens av musikgenre.

I min undersökning var det vanligare att män spelade gitarr och trummor än att kvinnor utövade dessa musikinstrument. Detta överensstämmer med Hargreaves och North som menar att det mer troligt att barn exponeras för manliga artister som spelar gitarr och trummor. Detta kan förknippas med socialisation där det sker överföringar av värderingar och attityder och dessa är olika beroende på vilket kön man tillhör. Människor socialiseras genom familj, vänner, samhället och media. Socialisation börjar redan i tidig ålder och innebär att individer tar till sig saker som stämmer med samhällets allmänna mål. Socialisationens reproduktion av kultur kan inkludera musiksmak. Den kulturella identiteten innebär hur vi förstår oss själva relaterat till andra människor. Barn accepterar och anpassar sig till kulturens beteende hos kvinnor och män. Om man utgår från ett könsrollstänkande så stärks tron att viss musik är manlig eller kvinnlig. Musikalisk preferens kan betyda mycket för identiteten och de flesta människor ägnar mest tid åt musiklyssnande under tonåren. En del vill lyssna till samma musik som personer som de tycker om eller vill identifiera sig med.⁹² Respondenterna i min undersökning började spela instrument som barn eller under tonåren och de har troligen blivit påverkade av bilder i media och förebilder i deras närhet. En av intervjupersonerna började spela trummor eftersom hans pappa tidigare spelat det instrumentet. Andra respondenter som spelade gitarr lyssnade mycket på rockmusik och fick på detta sätt manliga förebilder inom rocken. Några manliga respondenter såg upp till rockstjärnorna eftersom de ville vara som dem. En man menade att rockstjärnor personifierade manlighet eftersom de är självständiga ledare och att de har många kvinnor. Detta symboliserade alfastatus enligt honom. En kvinnlig respondent som gillade att sjunga menade att hon lyssnade mer på kvinnliga artister eftersom det var lättare att sjunga med i låtarna då de hade ljusare tonarter.

Valet att lyssna på manliga eller kvinnliga artister kunde även bero på vilken musikgenre som respondenten föredrog. Vissa genrer domineras av män eller kvinnor. Rocken exempelvis har flest män och manliga band även om kvinnor inom rock blir allt vanligare. En respondent hade en undran om det verkligen fanns fler manliga artister inom rock eller om det var så att manliga artister blev mer exponerade, både förr i tiden och idag. Det finns inte många kvinnliga förebilder inom tidig rock. Under 50-talet fanns det nästan inga kvinnliga rockartister utan det dröjde till 70-talet innan kvinnorna syntes mer inom rock och detta var en följd av kvinnorörelsen.⁹³ Kvinnorna fick alltså en senare start och de hamnar lätt i skuggan av manliga rocklegender från 50- och 60-talet även om det naturligtvis finns fler kvinnliga artister inom rocken idag. En annan respondent

⁹² Hargreaves, D. & North, A. (1997)

⁹³ Rasmusson, L. (1988)

uttalade sig om elektronisk musik och han uppfattade att det var vanligare med manliga artister inom den genren.

8.3 Medier för anskaffande av musik

I min undersökning fanns det en viss skillnad i vilka medier män och kvinnor använder för att anskaffa musik samt vilket tillvägagångssätt de använder sig av. Det var vanligare att poplyssnare använde sig av radio för att ta del av musik och majoriteten av poplyssnarna var kvinnor. Flera respondenter angav att det viktigaste inte var att lyssna på en speciell artist utan att de var mer intresserade av genren. Radiolyssnandet var inte alltid var aktivt och en del hade radion på i bakgrunden när de utförde andra sysslor som exempelvis städning. Männen använde sig av fler kanaler och sökte mer aktivt efter en viss musikgenre eller låt.

Detta kan återigen förknippas med socialisation. Som tidigare nämnts förväntas killar att vara mer självständiga än tjejer. De är mer uppsökande och ska klara sig på egen hand. En man i undersökningen uppger att killar ofta pratar mer detaljer om musiken som exempelvis vilket album som är en artists bästa, vilket år det kom ut, en speciell textrad eller melodislingor. Just denna respondent lyssnade mestadels på rock och hans tankesätt kan kopplas samman med den uppdelning av musik som skedde i slutet på 60-talet och i början på 70-talet. Rockmusik betraktades som mer seriös och autentisk medan popmusik ansågs vara kommersiell. Rockfans kritiserade pop och dess kommersialisering eftersom pop ansågs vara singlar och innebar försäljningssuccé medan rock handlade om album och betraktades som mer seriöst. De rockgrupper som sålde många album kritiserades inte på samma sätt eftersom rock ansågs vara seriös i både avsikt och innehåll.⁹⁴ Detta synsätt verkar fortfarande finnas kvar. Detta stämmer även med Sverigetopplistan (Sveriges officiella försäljningslista) under vecka 13 2008.⁹⁵ Pop dominerar på singellistan medan det finns fler rockartister på albumlistan.

Poplyssnare som mestadels är kvinnor verkar inte tycka att album är lika viktigt. Det är inte säkert att ens artisten anses vara speciellt viktig till skillnad från rock där albumen anses vara viktigare. En kvinnlig respondent menar att musik inte alltid behöver vara så seriös utan att hon ibland bara är ute efter musik med mycket fart i som får henne på gott humör och som livar upp. För killar verkar det handla mer om status att kunna detaljer som album och låtar för att sedan diskutera detta med sina vänner. Som jag nämnt tidigare är det viktigt för människors identitet att tillhöra sociala grupper. Kvinnor tycks oftare hitta gemenskap genom att exempelvis dansa tillsammans medan det anses vara låg status för en kille att tycka om dans. Män hittar istället gemenskap genom att ha kunskaper inom musik och diskutera detta tillsammans.

⁹⁴ Longhurst, B. (1995)

⁹⁵ www.sverigetopplistan.se

8.4 Preferenser av musikgenre

När det gäller grundläggande skäl eller behov till musiklyssnande finns det inga skillnader mellan män och kvinnor. Musik är någonting som livar upp både till vardags och till fest och det är en källa för identifikation. Kvinnor nämner oftare att musik påverkar deras känslor. Precis som tidigare kvantitativa undersökningar (se tidigare forskning) så visar även min kvalitativa undersökning att det är vanligare att män gillar hårdare musik som rock och att kvinnor gillar mjukare musik som pop. Några respondenter menade att det endast fanns en skillnad i musiksmak mellan yngre pojkar och flickor. En respondent menade att yngre killar också gillade pop men att det inte var så vanligt att erkänna det. Antingen är det så att yngre killar gillar pop bättre än de som är äldre, eller också blir det svårare att erkänna ju äldre man blir. Som jag tidigare nämnt påverkas alla av socialisation. Individer föds in i sina könsroller och de förväntas bete sig på ett passande sätt.⁹⁶ Enligt Hansen och Hansen är musiksmak en reflektion av människors personligheter. Individer attraheras av musikgenrer som stämmer med deras uppfattning av social verklighet. Musikkonsumtion kan också forma attityder och personlighet. Det kan även handla om en kombination av dessa.⁹⁷ Det är troligt att män och kvinnors personligheter kan skilja sig åt eftersom de har olika förväntningar från omvärlden på sitt beteende. Det anses inte vara manligt att gilla pop och det kan finnas flera skäl till detta. Pop är starkt förknippat med dans och att dansa till pop verkar fortfarande vara feminiserat. Männen uppskattade mer att sitta tillsammans och diskutera musiken. Kvinnor som umgicks med en grupp av andra kvinnor kände inte samma press att gilla en viss musikgenre. I en grupp av män verkar det vara en hårdare jargong där ingen vill bli utpekad som feminin eftersom det innebär svaghet eller misstankar om homosexualitet. Om en kvinna gillade rock var det ingen som såg ner på henne, varken andra kvinnor eller andra män. Som det ser ut i dagens samhälle uppmuntras kvinnor i högre grad att vara mer stereotyp maskulina. Det är vanligen inget negativt om en kvinna är mer självständig och tar för sig i arbetslivet och på det privata planet. Om en man är passiv och alltför känslös räknas det av många som ett inkorrekt beteende.

Inte alla kvinnor hade pop som huvudsaklig musikpreferens. Medelålders kvinnor som föddes på 50- talet lyssnade till mer rock jämfört med yngre generationer från 70-80 talet. Detta kan ses som en naturlig utveckling eftersom popen utvecklades under 60- och 70-talet och de antagligen var omgivna av mer rockmusik under sin uppväxt. Dessa kvinnor har fortsatt att lyssna på samma sorts musik som när de var unga. Kvinnor som hade många män i sin bekantskapskrets lyssnade mer på rock än kvinnor som umgicks mest med andra kvinnor. Det är också viktigt för individer att tillhöra en social grupp. I en social grupp är individer beroende av och påverkar varandra och man har även gemensamma mål.⁹⁸ Människor påverkas av andra individer och grupper som de umgås med. En respondent menar att hon lyssnar på rock och synth eftersom hon umgås med mycket killar och därför blivit exponerad för dessa musikgenrer.

Det är sannolikt att identitet påverkar musikpreferenser och både manliga och kvinnliga respondenter var överrens om att det fanns skillnader i män och kvinnors identitet och hur de uppnår status. Män och kvinnor i medelåldern uppgav att de inte brydde sig så mycket om vad andra människor ansåg om dem. Yngre generationer tyckte däremot att det var viktigt hur andra människor uppfattade dem. Även om den äldre generationen uppgav att de inte brydde sig om hur andra människor uppfattade dem så var de ändå påverkade av könsroller. En äldre respondent menade att det var politiskt korrekt att tycka det är ok med känslomässiga killar men att man inte kan vara säker på vad andra egentligen tycker. Han ansåg att samhället håller tillbaka män eftersom

⁹⁶ Angelöw, B. & Jonsson, T. (2000)

⁹⁷ Hansen & Hansen (1991) i Hargreaves, D. & North, A. (1997)

⁹⁸ Angelöw, B. & Jonsson T. (2000)

det inte är riktigt ok att visa känslor. Flera respondenter uppgav att vuxna män som gillar pop inte skulle erkänna det eftersom de är rädda att andra män ska se ner på dem.

Inom rollteorin går det att förutsäga beteende till viss del men attityderna stämmer inte alltid överrens med det verkliga beteendet. Personer kan säga en sak och sen handla på ett annat sätt.⁹⁹ Hargreaves och North menar att det finns ett privat jag och ett offentligt jag. Det privata jaget känner endast individen till och kan handla om egna önskningar och ambitioner. Det offentliga jaget är den person som presenteras för andra. Många individer strävar efter att bli uppfattade på ett visst sätt. Det finns alltså en skillnad mellan attityder som är privata och de som uttrycks offentligt.¹⁰⁰ Därför är det svårt att veta om det finns ett större antal män som faktiskt gillar pop. Utåt sett har de lärt sig att det inte anses vara manligt att lyssna till för mycket pop och vill kanske inte erkänna detta. En manlig intervjuperson trodde att många killar inte vågade erkänna att de gillade musik från Sverigetopplistan singellista där det florerar mycket popmusik. Han menade även att tjejer inte har samma krav på sig att vara coola. Även när den äldre generationen säger att det inte är så viktigt vad andra människor tycker om dem så visar det sig att detta inte riktigt stämmer. Pop anses även i dessa kretsar vara feminint till viss del och en respondent uppger att det nog finns folk som ser ner på killar som lyssnar till pop.

Inom social inlärningsteori vill man ha reda på vad människor lär sig och hur beteendet kontrolleras av sociala konsekvenser och händelser. Beteendet lärs in genom två processer. Direkt inlärning innebär att beteenden lärs in genom att en person prövar sig fram och ser vad konsekvenserna blir av ett handlande. En del handlingar leder till belöningar och andra till bestraffningar. En del personer ändrar då sitt beteende för att undvika bestraffningar och istället få belöningar. Modellinlärning är en annan process där observation, identifikation, hämning och imitation är olika indirekta inlärningsmetoder. En av de mest effektiva metoderna är att observera andra människors beteende för att se vad som är lämpligt i olika situationer.¹⁰¹ Social inlärningsteori kan kopplas samman med att vissa män inte vill erkänna att de gillar pop och att dansa till denna musikstil. Dessa män har lärt sig att om de visar sig alltför feminina inför andra män så blir de bestraffade genom att en del ser ned på dem. För att lära sig korrekt beteende i en grupp kan de exempelvis observera hur andra beter sig och sedan imitera detta beteende. Med ett korrekt beteende blir de belönade exempelvis genom uppmuntran. Även rollteorin menar att individer ofta får positiv uppskattning när deras rollbeteendet stämmer överrens med rollförväntningar. Könroller anses påverka beteende till stor del.¹⁰²

Musik distribueras genom media förutom när den spelas live. Enligt Jarlbro är det främst ett manligt perspektiv som återges genom medier. Medieinnehållet beror på genusslentrin och det innebär att vanemässiga och slentrianmässiga föreställningar om vad som är manligt och kvinnligt reproduceras.¹⁰³ Media återspeglar dock inte alltid publikens musiksmak utan media skapar och formar även musikmaker.¹⁰⁴ Om det enbart finns ett visst musikutbud där genusslentrin återspeglas så begränsas människors valmöjligheter. Det går att observera stereotypa könroller inom musiken. En respondent menar att det är ok för en man att se sjavig ut och ha tovtigt hår medan det för en kvinna inte är accepterat. Män och kvinnor får även olika exponering i media inom olika musikgenrer. Ett flertal respondenter uppfattade att män exponerades mer inom rock. Genusslentrin kan säkert ha både en medveten och omedveten påverkan på de människor som utsätts för dem.

⁹⁹ Angelöw, B. & Jonsson, T. (2000)

¹⁰⁰ Hargreaves, D. & North, A. (1997)

¹⁰¹ Angelöw, B. & Jonsson, T. (2000)

¹⁰² Ibid

¹⁰³ Jarlbro G. (2006)

¹⁰⁴ Hargreaves, D. & North, A. (1997)

Det finns flera olika teorier som handlar om hur musikpreferenser skapas. En teori menar att den sociala strukturen påverkar musiksmak medan en annan anser att musiksmak påverkar den sociala strukturen. Det är troligt att social struktur och musiksmak fungerar som en gemensam påverkan.¹⁰⁵ Det är uppenbart att både män och kvinnor påverkas starkt av socialisation vare sig de är medvetna om det eller inte. Genom familj, vänner, bekanta och media matas vi hela tiden med information om vad som är ett korrekt beteende. Män och kvinnor förses med olika information och detta påverkar i hög grad deras identitet. Hargreaves och North menar att skillnader i musiksmak kan kopplas samman med att pojkar och flickor socialiseras på olika sätt.¹⁰⁶ Enligt Angelöw är inga individer passiva inom socialisation utan de har en aktiv roll.¹⁰⁷ Om alla människor accepterar den sociala strukturen så kommer könsrollerna att fortsätta reproduceras även inom musikvärlden.

¹⁰⁵ Hargreaves, D. & North, A. (1997)

¹⁰⁶ Ibid

¹⁰⁷ Angelöw, B. & Jonsson, T. (2000)

9. Slutsats

Mina resultat bekräftar tidigare kvantitativa studier (se tidigare forskning) nämligen att det finns en skillnad mellan män och kvinnors musiksmak. Detta stämmer åtminstone på ytan där män uppgav att de föredrar rock och kvinnor tycker bättre om pop. I fråga om grundläggande behov för musiklyssnande så fanns det ingen skillnad mellan män och kvinnor. Musik förgyller livet både i vardagen och till fest och det är en källa för identifikation. Kvinnor nämnde dock oftare att musik påverkade deras känslor. Att män inte nämner känslor lika ofta beror troligen på att det fortfarande inte anses vara manligt att vara alltför känslsam.

Eftersom jag har använt mig av ett strategiskt urval så ger det inte en säker grund för generaliseringar. I statistisk mening är det inte möjligt att generalisera till individer men det är möjligt att generalisera till mer abstrakta fenomen som tankegångar eller möjliga tolkningar av världen. De centrala teman som jag tagit upp under min analys existerar hos respondenterna i min undersökning. Jag gör inget anspråk till att ha hittat alla kategorier som finns men de kategorier som jag upptäckt existerar i den verkliga världen. Jag har tillfört empirisk grundad kunskap i och med min undersökning även om jag inser att det behövs fler undersökningar inom ämnet. Jag anser att min undersökning är intressant dels för att det inte finns så mycket forskning inom detta område och dels för att det bidrar till samhällsdebatten om genus.

Det är tydligt att män och kvinnor påverkas av socialisation och att detta även sträcker sig till musikpreferenser. Samhällets allmänna normer om hur män och kvinnor bör bete sig är inte lätt att bryta mot eftersom individen riskerar att bli utfrysad ur olika sociala grupper. Jag blev ändå något förvånad att jag fick fram ett så pass stereotypt resultat gällande könsroller, även bland den yngre generationen. Det var också uppenbart att attityder inte alltid stämmer överrens med det verkliga beteendet precis som rollteorin förespråkar. Gräver man lite djupare så visar det sig att många män inte vill visa sig feminina eftersom de är rädda för att bli uteslutna ur den manliga gemenskapen. Det verkar vara en hårdare jargong i en grupp av män. Män var också mer måna om vad andra män tyckte om dem än vad andra kvinnor ansåg om deras beteende.

Det visade sig vara viktigt för både män och kvinnor att tillhöra sociala grupper. I dessa grupper finns det informella normer och roller där beteendet blir belönat eller bestraffat. Dessa processer sker säkert till stor del omedvetet men människor är ständigt omgivna av förväntningar på deras beteende. Socialisation påverkar en individs identitet och eftersom män och kvinnor har olika förväntningar på sitt beteende är det troligt att det påverkar deras personlighet. I förlängningen påverkar antagligen detta även musikpreferenser eller åtminstone de musikpreferenser som visas utåt. Det är svårt att veta exakt vad som påverkar musikpreferenser eftersom det verkar vara en dubbelverkan mellan många faktorer. En teori menar att social struktur påverkar musiksmak och att musiksmaken i sin tur påverkar den sociala strukturen. Några av de dubbelverkande faktorer som kan påverka musiksmak är socialisation, genus och identitet. En sak är i alla fall säker och det är att alla människor påverkas av socialisation på något vis, oavsett ålder och kön.

9.1 Förslag till vidare forskning

Ett sätt att gå vidare är att göra en teoriprovande undersökning på ett antal variabler från mitt forskningsresultat som anses vara intressanta. Förhoppningsvis skulle en storskalig teoriprovande undersökning vara lättare att generalisera.

Grounded Theory är även ett möjligt tillvägagångssätt. När jag påbörjade denna uppsats hade jag för avsikt att använda mig av Grounded Theory. Jag insåg dock att jag skulle behöva använda mig av ett större urval för att kunna göra en meningsfull analys med detta tillvägagångssätt och tyvärr blev jag hindrad av tidsbrist. Syftet med Grounded Theory är att utveckla teorier som baseras på empirin. Den tidigare nämnda teorin utvecklas hela tiden beroende på vad de senaste fallen säger jämfört med tidigare resultat.

Det skulle också vara intressant att undersöka några variabler som jag inte tagit upp i min undersökning. Exempelvis om män och kvinnors musiksmak skiljer sig åt i olika kulturer. Jag har endast svenskar i min undersökning och resultatet visar därmed ett västerländskt perspektiv.

10. Referensförteckning

Angelöw, B., Jonsson, T. (2000). *Introduktion till Socialpsykologi*. Lund: Studentlitteratur

Björnberg, U., Kollind, A-K., Nilsson, A. (1994). *Janus och genus –om kön och social identitet i familj och samhälle*. Stockholm: Brombergs bokförlag

Connell, R.W. (2003). *Om genus*. Göteborg: Daidalos AB

Elvin-Novak, Y., Thomson, H. (2003). *Att göra kön – om vårt våldsamma behov att vara kvinnor och män*. Stockholm: Albert Bonnier förlag AB

Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H., Wängnerud, L. (2004). *Metodpraktikan – konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Stockholm: Norstedts Juridik AB

Gripsrud, J. (2002). *Mediekultur och mediesamhälle*. Göteborg: Daidalos AB

Hargreaves, D., North, A. (1997). *The Social Psychology of Music*, Oxford: Oxford University Press

Jarlbro, G. (2006). *Medier, genus och makt*. Lund: Studentlitteratur

Kvale, S. (1997). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur

Longhurst, B. (1995). *Popular Music and Society*. London: Polity Press

Rasmusson, L. (1988). *Rockens historia*, Stockholm: Norstedt

Thurén, B-M. (2002). *Genusvägar – en antologi om genusforskning*. Stockholm: Liber AB

Thurén, T. (1991). *Vetenskapsteori för nybörjare*. Stockholm: Liber AB

Wall, T. (2003). *Studying Popular Music Culture*. London: Arnold Publishers

Antologier

Roe, K. (1990). "Adolescents' Music Use – a structural-cultural approach". Roe, K., Carlsson, U. (red): *Popular music research - an anthology from NORDICOM-Sweden*.

Internetkällor

www.sverigetopplistan.se

Bilaga 1. Intervjuguide

Hur gammal är du?

Var är du uppväxt?

Vad har du för yrke/vilken utbildning går du?

Vilken/vilka musikgenre föredrar du att lyssna på?

Spelar du något instrument eller sjunger du?

Tycker du om att dansa? Om så är fallet, till vilken sorts musik?

I vilket sammanhang lyssnar du på musik?

Lyssnar du själv eller tillsammans med andra?

Lyssnar du mest på kvinnliga eller manliga artister? Varför tror du att det är så?

Vilka medier använder du för att ta del av musik?

Hur ofta lyssnar du på musik?

Spelar musik en viktig roll i ditt liv? På vilket sätt?

Kan du nämna något eller några viktiga skäl till att du lyssnar på musik?

- vilket eller vilka behov uppfyller det?

Har du minnen från ditt liv som är kopplade till musik? Hur påverkade det dig?

Vad eller vem har påverkat din musiksmak?

Tycker du att det finns skillnader mellan män och kvinnors musiksmak och i sådana fall:

- kan du beskriva några av dessa skillnader?
- Vad tror kan påverka dessa skillnader?

